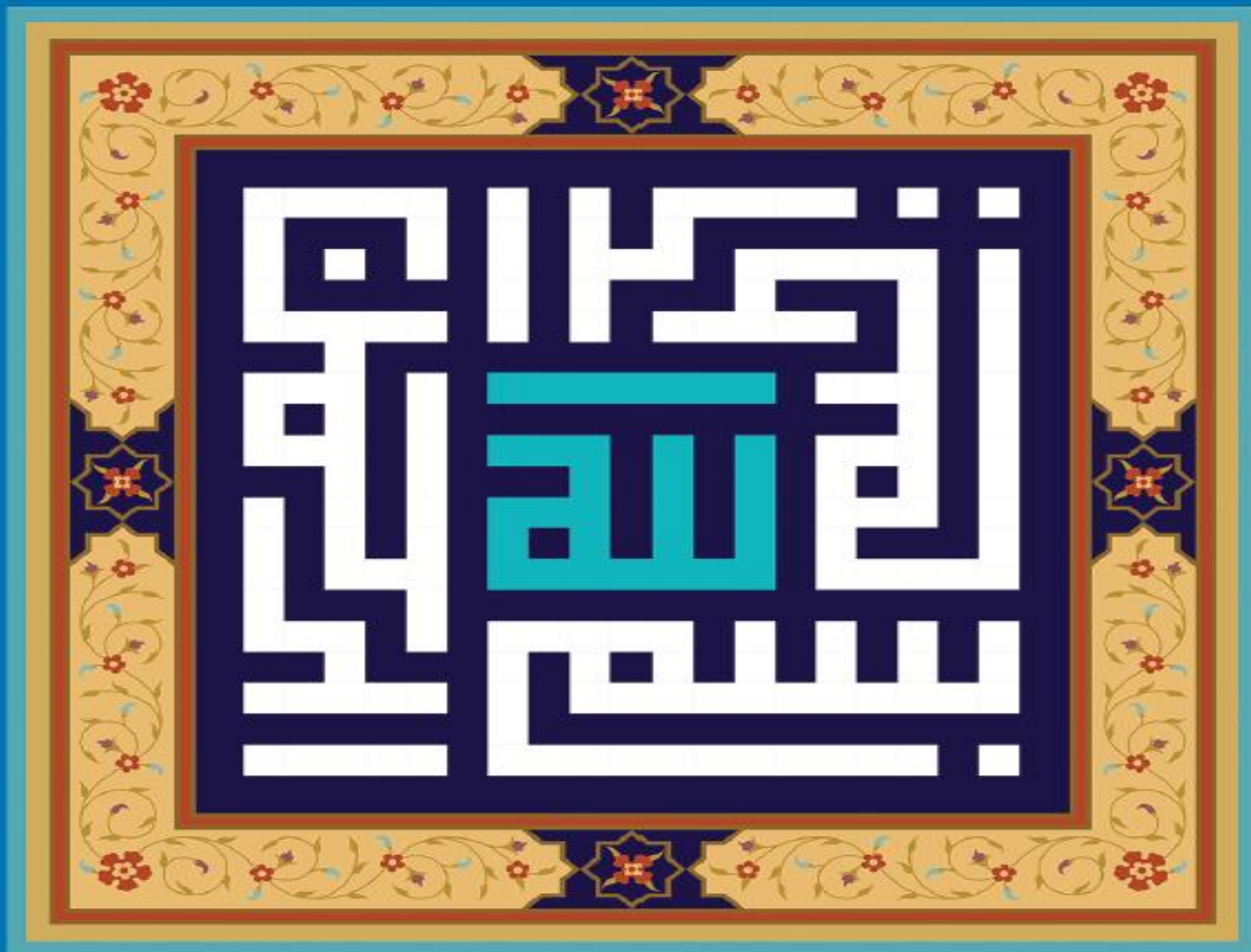

ساختار عملیاتی بیمه های تکافل

سخنران:
دکتر مهدی ریاحی فر

محور های های سخنرانی:

* تکافل خانواده، عمومی و اتکائی

* محصولات، مدیریت ریسک و شاخص های نظارت

فهرست ارائه مطالب

- مقدمه ای بر تکافل (بیمه اسلامی)
- تفاوت بین بیمه های تکافل و بیمه های رایج
- تکافل در گذر زمان
- انواع بیمه های تکافل خانواده و عمومی
- مدل های جهانی تکافل
- بازار های هدف تکافل
- بازار های منطقه ای تکافل
- چارچوب قانون گذاری تکافل
- چالش ها و فرصت های تکافل در ایران

معنی تکافل TAKAFUL

• تکافل از ریشه لغوی عربی کفل (KEFL) به معنای تضمین و یا ضمانت برگرفته شده است و به عنوان جایگزینی برای بیمه های رایج کنونی در کشورهای اسلامی با نظام حکومتی سکولار می باشد.

مقدمه ای بر تکافل (بیمه اسلامی)

یک معامله مالی دو جانبه بر پایه همکاری متقابل (تعاون)، با هدف تامین امنیت مالی برای هر یک از طرفین قرارداد در برابر ریسک های مادی غیرمنتظره است. در معامله تکافل، طرف مشارکت کننده (بیمه گذار) مبلغ مشخصی را به صورت نقدی به عنوان حق مشارکت (حق بیمه) به طرف مقابل که به عنوان عامل اجرایی تکافل (بیمه گر) شناخته می شود، پرداخت می کند. بر اساس توافق مشترکی که عامل تکافل بر اساس الزامات قانونی منعقد می نماید، تامین امنیت مالی مشارکت کننده در برابر زیان و یا خسارات غیرمنتظره ناشی از مخاطرات تحت پوشش بیمه نامه در مدت زمان توافق شده را تعهد می نماید. با این حال، در تکافل زندگی، در صورت عدم وقوع زیان در مدت زمان تعیین شده در اثر مخاطرات مورد توافق به موضوع بیمه نامه، مشارکت کننده حق استفاده کامل از مقدار حق مشارکت پرداختی به همراه بخشی از سود حاصله از سرمایه گذاری را به حساب شخصی خود بر اساس اصول روش تامین مالی مضاربه خواهد داشت.

مضاربه

یکی از تکنیک های مالی است که در معاملات مشارکتی اسلامی بین دو یا چند طرف بکار گرفته می شود و به موجب آن یک طرف معامله تأمین کننده سرمایه و طرف دیگر خدمات یا مهارتی را در یک کسب و کار ویژه ارائه می دهد و هر دو طرف در سود حاصله از این معامله شریک هستند. بانک های اسلامی امروزی و شرکت های بیمه اسلامی بر اساس اصل مضاربه فعالیت می نمایند که به عنوان جایگزینی برای معاملات مبتنی بر بهره است. به عبارت دیگر ، مضاربه یک معامله کامل ، بدون بهره و به صورت مشارکت در سود و زیان است.

اصول و مبانی تکافل

- مسئولیت همگانی (عقیله)
- حسن نیت و اخلاص
- میراث و وصیت (نماینده)
- وکالت (نمایندگی هر یک از طرفین)
- اصل ضمان و نفع بیمه ای
- مضاربه و مشارکت
- مسئولیت قراردادی
- حقوق بشر دوستانه و تبرع
- همکاری متقابل

اصول و مبانی تکافل (ادامه)

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى ﴿٢﴾

در نیکوکاری و پرهیزگاری با یکدیگر همکاری کنید (قرآن، سوره مائده، آیه ۲).
طبق آموزه‌های دینی، توصیه به انجام تعاون یا همکاری متقابلو مشترک، کاملاً
مطلق نیست. به عبارت دیگر، محدودیتی در آن وجود دارد.
همان‌طور که خداوند متعال، انسان را از مشارکت و همکاری به هر شیوه‌ای در
مواردی که حاوی عناصر ارتکاب به گناه می‌باشد منع کرده است:

وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ﴿٢﴾

و در گناه و شرارت با یکدیگر همکاری نکنید (همان منبع).

اصول و مبانی تکافل (ادامه)

- از امیر بن سعد بن ابی وقاص روایت شده است که پیامبر اکرم (ص) فرموده‌اند: «به راستی که بهتر است فرزندان خود را با تمکن مالی (به هنگام مرگ) رها سازید به جای آنکه در حالت فقر و نیازمند یاری دیگران، ترک کنید»
- یک بیمه‌نامه زندگی اسلامی تضمین‌کننده امنیت مادی آتی برای زنان بیوه و سایر افراد وابسته به متوفی (بیمه‌شده) است. پیامبر اکرم (ص) مردم را به تلاش برای تأمین امنیت زنان بیوه و فقرای جامعه تشویق می‌نمود. روایت شده است از صفوان بن سلیم که ایشان فرمودند: «آنکه برای مراقب از زنان بیوه و افراد مستمند تلاش می‌نماید، همانند جهادگری است که در راه پروردگار متعال به جهاد بر می‌خیزد و یا همچون کسی است که در روز به‌روزه داری مشغول است و در شب به نماز می‌ایستد» (همان منبع).
- یک بیمه‌نامه زندگی اسلامی، از جهتی، ضمانتی برای محافظت مادی آینده یتیمان می‌باشد که مکرراً توسط سنت پیامبر اکرم (ص) مورد تأیید قرار گرفته شده است. ایشان به مردم توصیه نمودند که امنیت یتیمان را به منظور کسب اجر فراوان اخروی با اهمیت شمارند. سهل بن سعد از پیامبر اکرم (ص) روایت نموده است: «شخصی که از یتیمی مراقبت می‌کند و امنیت او را تأمین می‌نماید، هر دو در کنار هم در بهشت خواهیم بود» (همان منبع).

اصول و مبانی تکافل (ادامه)

- هدف تکافل کاهش فقر در جامعه و تضمین زندگی راحت‌تری برای مستمندان است. این موضوع، یک اصل پذیرفته شده جهانی است که دردنیای کنونی ممکن است فرد در اثر وقوع زیان و یا خسارات مادی دچار فقر و یا تنگدستی شود. چنین فقر مادی می‌تواند در صورت داشتن بیمه‌نامه برای جبران چنین زیان و یا خسارتی که تحت پوشش بیمه قرار دارد برطرف شود. از این رو یک بیمه‌نامه، زندگی راحت و یا امنیت مادی در مقابل ریسک و یا زیان غیرمنتظره را برای بیمه‌شده تضمین می‌کند. خداوند متعال همواره مردم را به جستجوی زندگی بهتر در دنیا و آخرت ترغیب می‌کند. ایشان در این رابطه می‌فرمایند:
وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ:
پروردگارا، زندگی راحتی در دنیا و آخرت به ما ارزانی فرما (سوره بقره، آیه ۲۰۱).

اصول و مبانی تکافل (ادامه)

- یک بیمه‌نامه تکافل بر اساس اصول روش مالی مضاربه استوار است که به موجب آن طرفین قرارداد در منافع حاصله به میزان توافق شده به دور از بهره‌گیری از عنصر ربا مشارکت دارند. از سویی دیگر، یک معامله مبتنی بر بهره، همیشه منجر به بی‌عدالتی در یک جامعه تجاری می‌شود. عمل ربا نه تنها توسط خداوند متعال در قرآن، بلکه در سایر سنن و آیین‌ها نیز منع شده است. تا آنجا که به اسلام مربوط است، خداوند متعال استفاده از ربا را به دلیل مشخص ایجاد بی‌عدالتی، ممنوع اعلام نموده است. در قرآن، در سوره آل عمران، آیه ۱۳۰ آمده است:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَاْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُّضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٣٠﴾

ای کسانی که ایمان آورده‌اید، ربا را [با سود] چندین برابر مخورید و از خدا پروا کنید، باشد که رستگار شوید (سوره آل عمران، آیه ۱۳۰).

Lex Genucia

اصول و مبانی تکافل (ادامه)

غرر

این اصطلاح به عوامل ناشناخته و یا نامطمئنی اطلاق می‌شود که ممکن است در یک معامله وجود داشته باشد. این معاملات به‌طور کلی بر پایه شرط‌بندی و یا قمار انجام شده و از این رو حرام شمرده می‌شوند. در این خصوص می‌توان به حدیث زیر اشاره نمود:

ابوهریره از پیامبر اکرم (ص) روایت می‌نماید که ایشان معاملات مبتنی بر غرر (معاملات غیر قطعی، مشکوک و بر اساس حدس و گمان و یا فروش اموال غیر) را منع نموده‌اند. این روایت توسط ابن عمر و ابن عباس نیز روایت شده است.

قمار

عنصر قمار به‌طور معمول در ارتباط با بیمه مطرح می‌شود. با این حال، در مورد انجام بیمه عمر در چارچوب تکافل، طرفین قرارداد طی همکاری متقابل بر اساس اصول تعاون و حسن نیت نسبت به تأمین امنیت مادی برای یتیمان، زنان بیوه و سایر افراد تحت تکفل و همچنین فرد بیمه‌شده در برابر زیان‌ها، خسارت و مخاطرات غیر منتظره آتی اقدام می‌نمایند. مستندات قابل ارائه در این زمینه در حدیث ذیل از سعد ابن ابی وقاص روایت شده است:

« نیکوترین اعمال آن است که بازماندگان خود را قبل از مرگ از لحاظ مالی غنی سازید تا آنکه مستمند و نیازمند یاری دیگران رها سازید. »

ربا

ربا شاید تنها راهی است که می‌تواند مسلمانان را در خصوص مشروعیت بیمه زندگی تکافل متقاعد نماید. زیرا فعالیت اصلی کسب و کار تکافل متکی بر اصول تبرع و مضاربه است. تبرع به نوعی روابط فی مابین شرکت تکافل و بیمه شدگان بر اساس اصول هبه و یا خیرات است، اشاره دارد. در حالی که مضاربه قراردادی بر مبنای تقسیم سود بین عاملان اجرایی و مشارکت کنندگان تکافل است.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَاْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ.

ای کسانی که ایمان آورده‌اید، ربا مخورید که دائم سود بر سرمایه افزایید تا چند برابر شود و از خدا بترسید. باشد که رستگاری یابید. (سوره آل عمران، آیه ۱۳۰).

اصول و مبانی تکافل (ادامه)

مسئولیت همگانی (عقیله)

در اسلام، اقدامات و پوشش‌های بیمه‌ای بر گرفته از آداب و رسوم مورد عمل در بین قبایل اعراب قدیم قبل از اسلام به شکل اصول عقیله بوده که متعاقباً توسط حضرت محمد(ص) تایید شده است. به طوری که در طول زندگی ایشان در یکی از قضاوت‌های خود علیه زنی از قبیله هذیل بکار گرفته شد. بعدها چنین معاملات بیمه‌ای به تدریج مورد عمل قرار گرفت و حتی در بعضی موارد در طول سلطنت خلیفه دوم، عمر بن خطاب به طور الزامی مطرح شد. علاوه بر این می‌توان نتیجه گرفت که بیمه‌نامه‌ها و معاملات تکافل بر اساس همکاری متقابل و حسن نیت طرفین شکل گرفته، به طوری که طرفین ضمن همکاری با یکدیگر در هر قرارداد تکافل به دنبال رفاه یکدیگر هستند. دانش پژوهان اسلامی ممکن است که دیگر در مورد کثرت دیدگاه‌های مرتبط با اعتبار طرز تفکر و عملیات بیمه‌ای دچار سردرگمی نگردند. بلکه به دنبال آن باشند که الگویی جایگزین، برخلاف بیمه‌های متداول و رایج، برای انتفاع و افزایش رفاه امت اسلامی طراحی نمایند.

طبقه بندی تکافل

تکافل خانواده	تکافل عمومی
زندگی	خودرو
حوادث	حریق
بیماری بحرانی و صعب العلاج	درمان
دانش آموزی	زیارت و گردشگری
سالمندان	صکوک
مستمری (وقف و یا معاشی)	ارز دیجیتال
کارگران خارجی	دریائی
وام مسکن	
سرطان سینه (حوی)	
بارداری (ولادت)	
پس اندازی (دوستی)	

عناصر قرارداد تکافل

عناصر زیر باید در معاملات شرعی تکافل وجود داشته باشد:

- طرفین قرارداد باید اهلیت قانونی لازم را برای عقد قرارداد داشته باشند (قانون تکافل مالزی، ۱۹۸۴).

- در دسترس بودن منافع بیمه‌ای (*Rashid n. d.*)؛

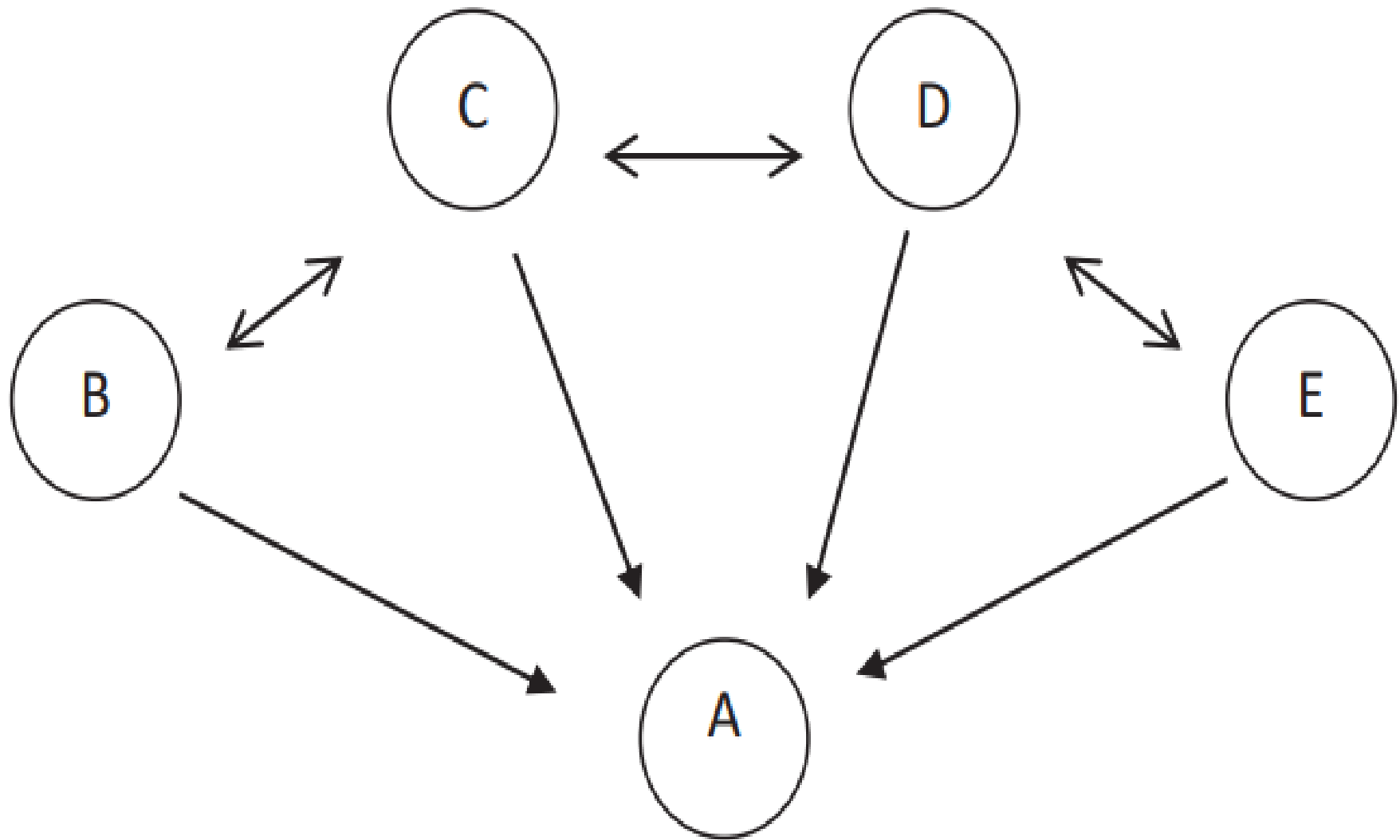
- شرط غرامت (عامل اجرایی تکافل به‌طور یک‌جانبه ملزم به جبران خسارت بیمه‌شده به دلیل زیان وارده به موضوع مورد توافق بیمه می‌باشد).

- پرداخت حق بیمه توسط بیمه‌شده به‌عنوان ملاحظه مهم قرارداد؛
- رضایت متقابل هر دو طرف.

ضمانت مشترک در عملیات تکافل

تبرع

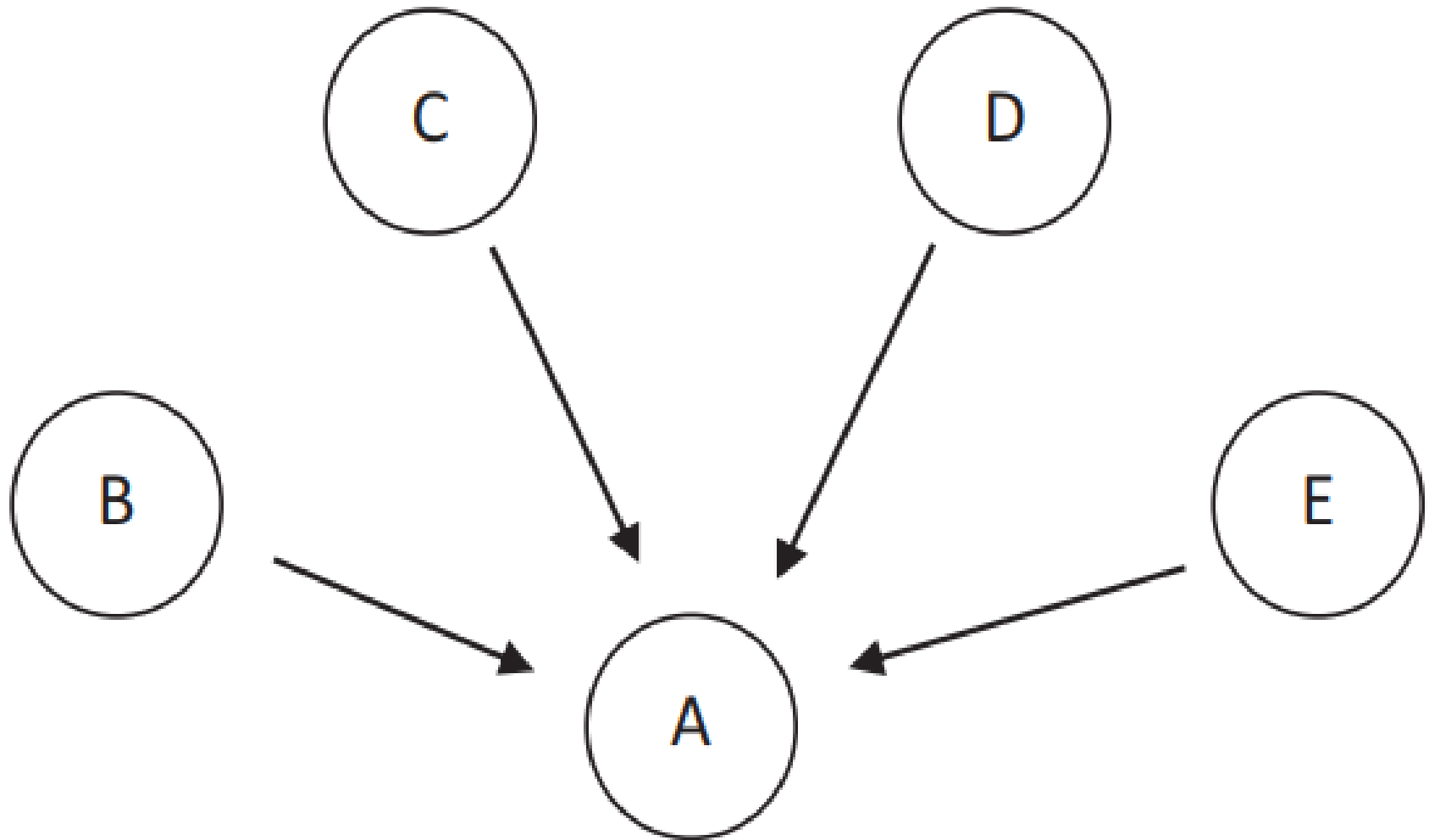

FIGURE 3: CLASSIFICATION OF TAKAFUL BUSINESS MODELS

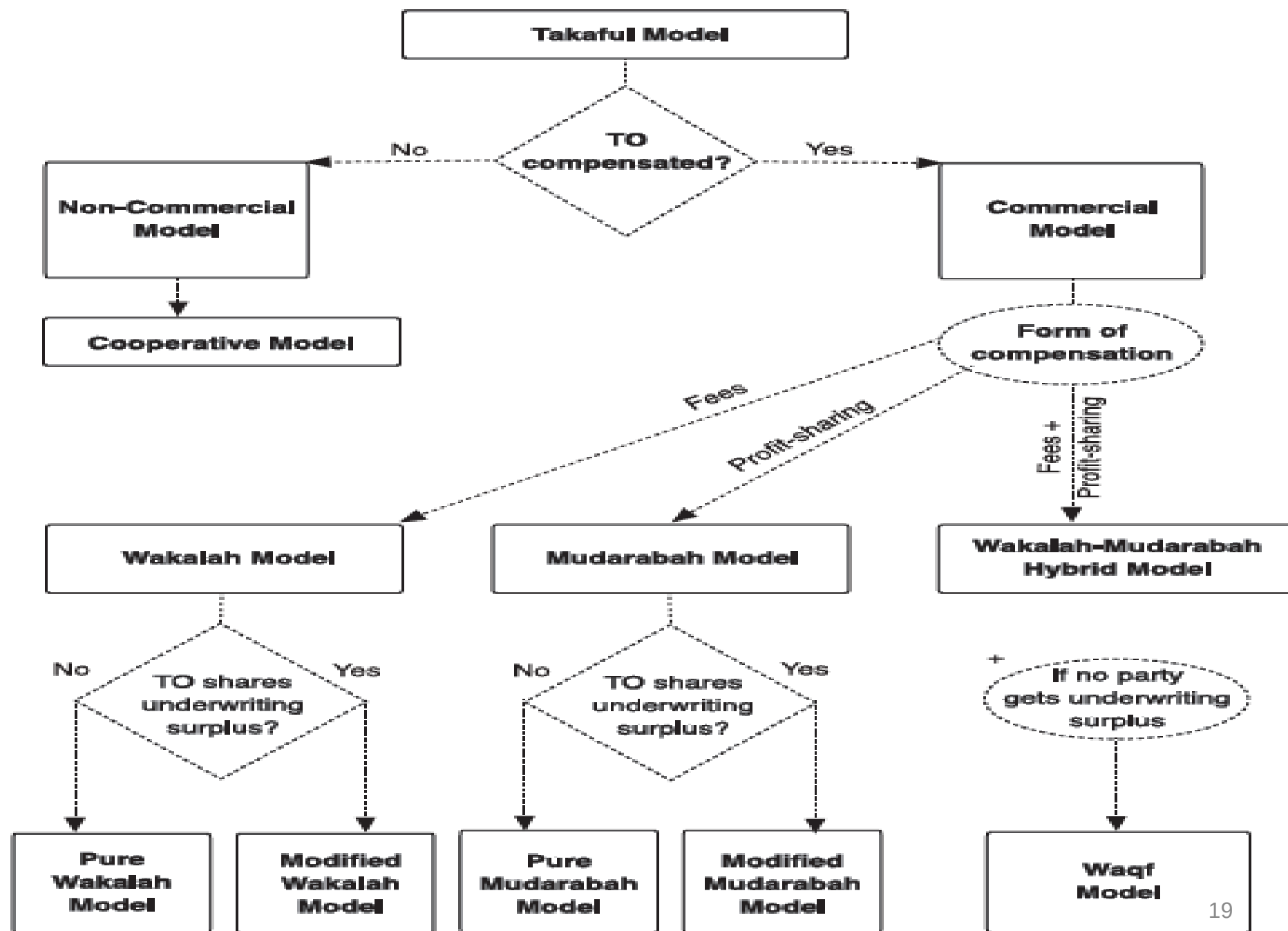
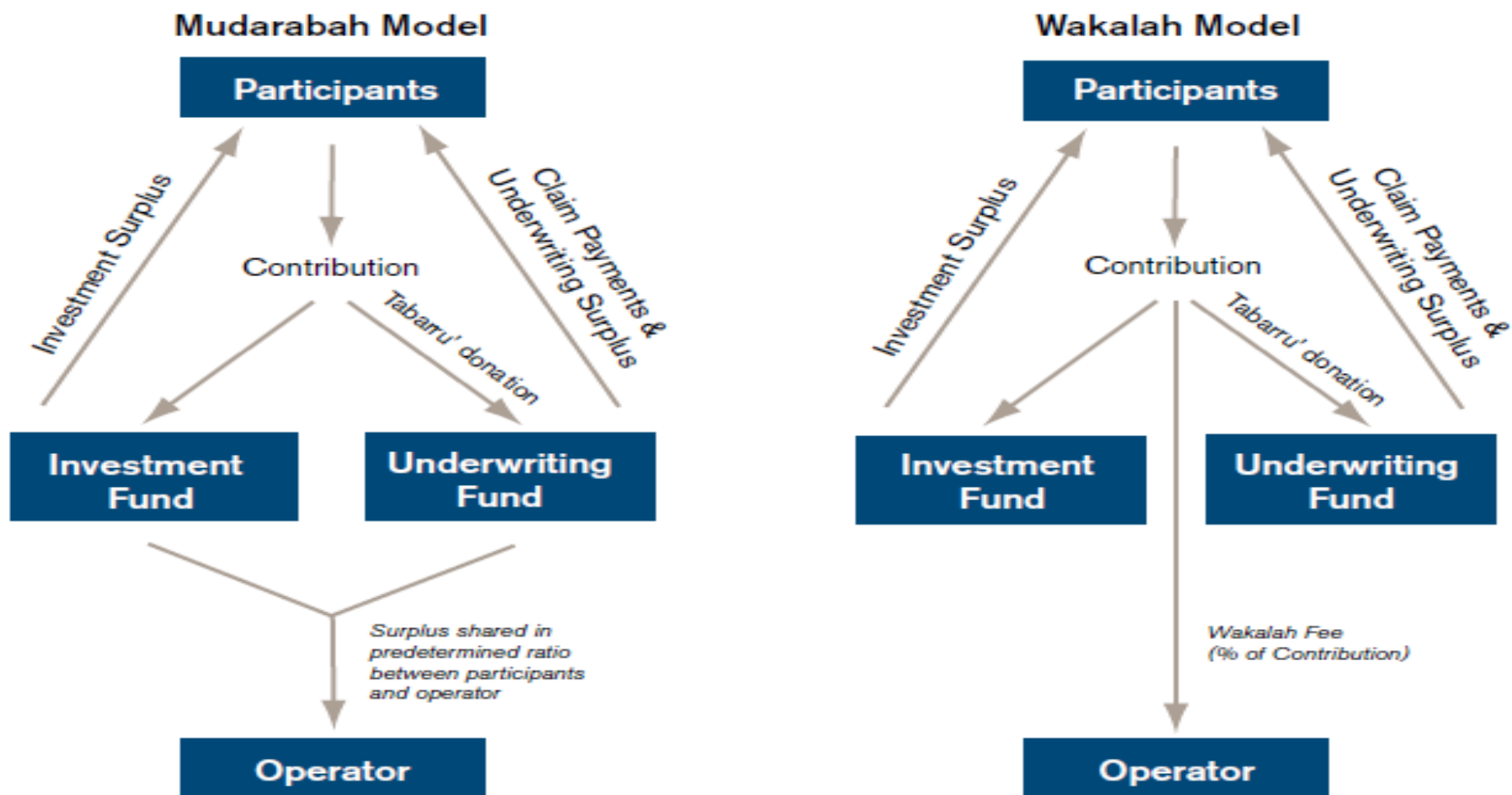

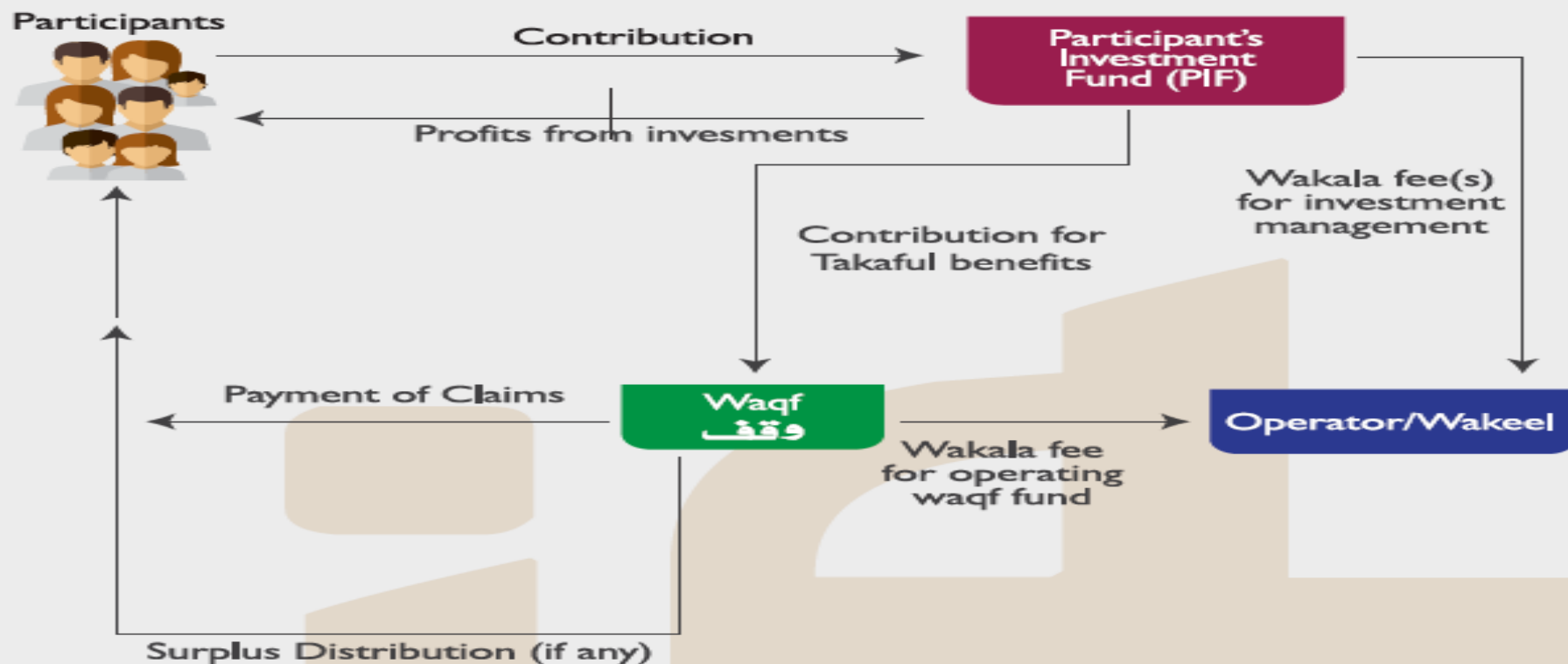

FIGURE 4: COMPARISON OF MUDARABAH AND WAKALA MODELS

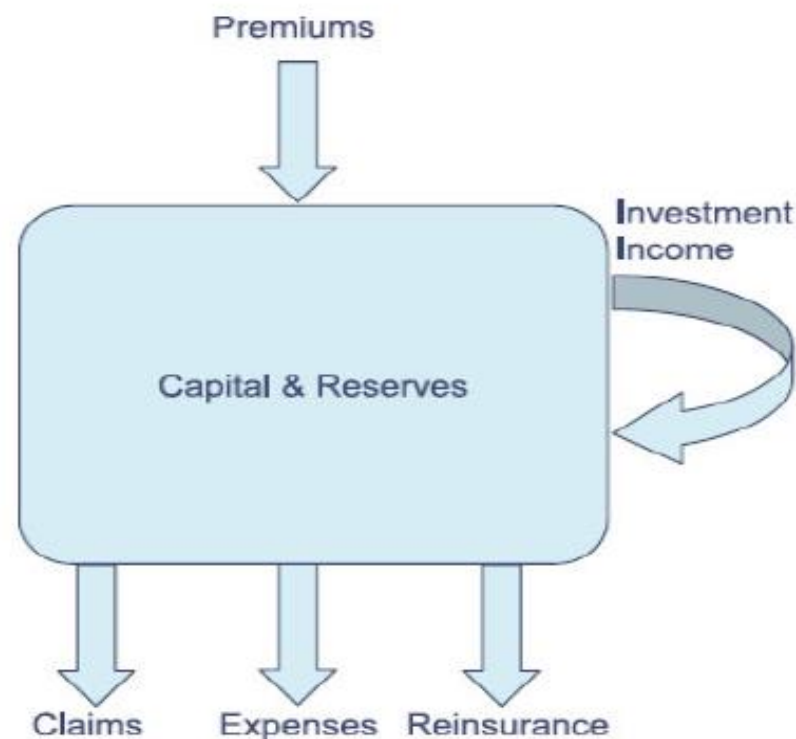
مدل وقف

مقایسه بین بیمه های تکافل و رایج

Conventional Insurance

Takaful Company

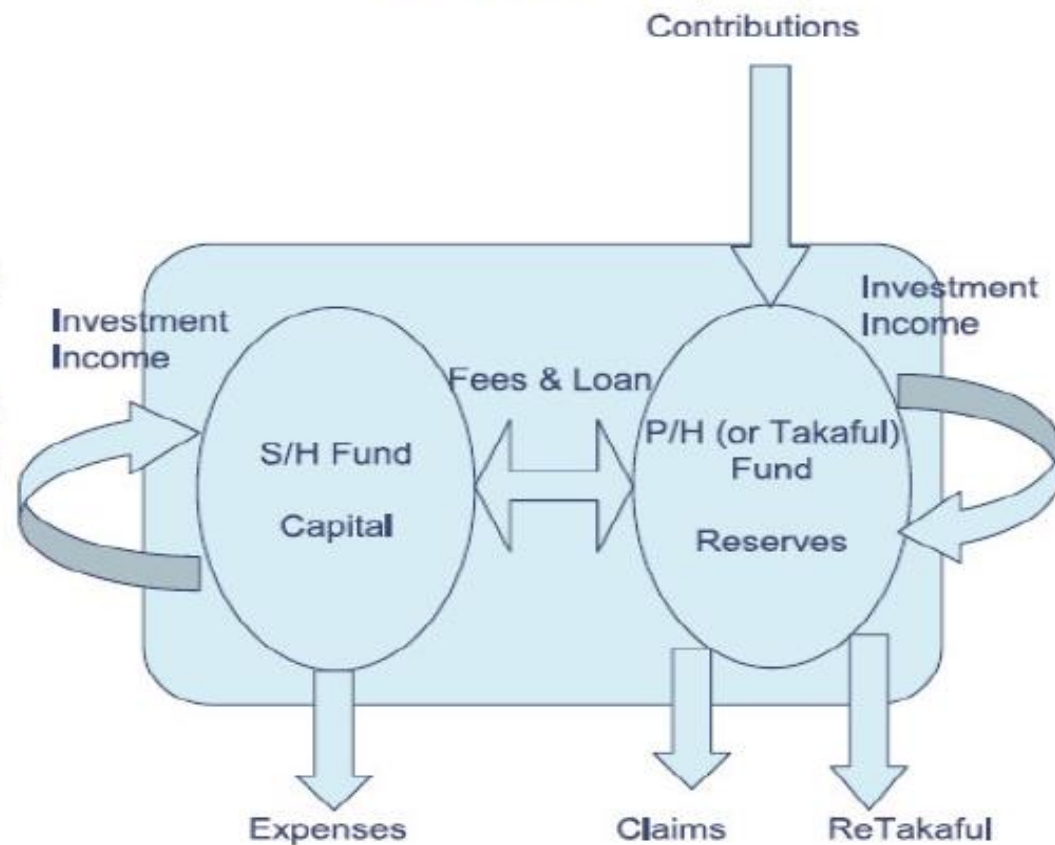

Figure 1. Khan (2008, p. 7) graphical illustration of the difference between takaful and the conventional western model.

مقایسه بین بیمه های تکافل و رایج

موضوع	تکافل	بیمه های رایج
اصول سازمانی	منافع دوجانبه برای مشارکت کنندگان	منافع صرفاً برای سهام داران
پایه و اساس	تسهیم ریسک	انتقال ریسک
قیاس های ارزشی منطقی	تحمل پذیری و رضایت درونی	حداکثر سازی سود و منافع
قوانین و مقررات	موازين شرعی و قوانین	قوانین
مالکیت	مشارکت کنندگان	سهامداران
وضعیت مدیریتی	عامل اجرایی (ابرا تور)	مدیریت توسط مدیران شرکت
شکل قرارداد	قرارداد های اسلامی وکالت، مضاربه و تبرع (از محل مشارکت ها)	قرارداد فروش
سرمایه گذاری ها	مطابق با موازين شرعی و عاری از عنصر ربا	سود محور
مازاد منافع	توزیع بین مشارکت کنندگان بر اساس نسبت مشارکت	منافع متعلق به شرکت بیمه

دلایل توجه به تکافل در ایران

دلایل توجه به تکافل در ایران

البته در شعائر نبوی شیعی علاوه بر ربا و قمار که از اصول حرام دینی محسوب شده و در آیات متعدد قرآنی بر این امر اشاره شده است، مساله مربوط به غرر یا نا اطمینانی نیز این عناصر کاملاً نفی و نهی شده اند. به طوری که در حدیث شریف نبوی معروف «نَهَى رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ): عَنْ بَيْعِ الْمُضْطَرِّ وَ عَنْ بَيْعِ الْغَرَرِ» از جمله قواعدی که فقها در بررسی معاملات به ویژه معاملات نوین و ابزارهای مالی معاصر به آن توجه می کنند، قاعده فقهی «نفی غرر» به صورت مطلق یا «نفی بیع غرری» به صورت خاص است. آمار موجود در بازارهای مالی جهان اسلام موید این ادعا است که صنعت بیمه در ایران را به عنوان صنعتی مبتنی بر بیمه های اسلامی بر می شمارند.

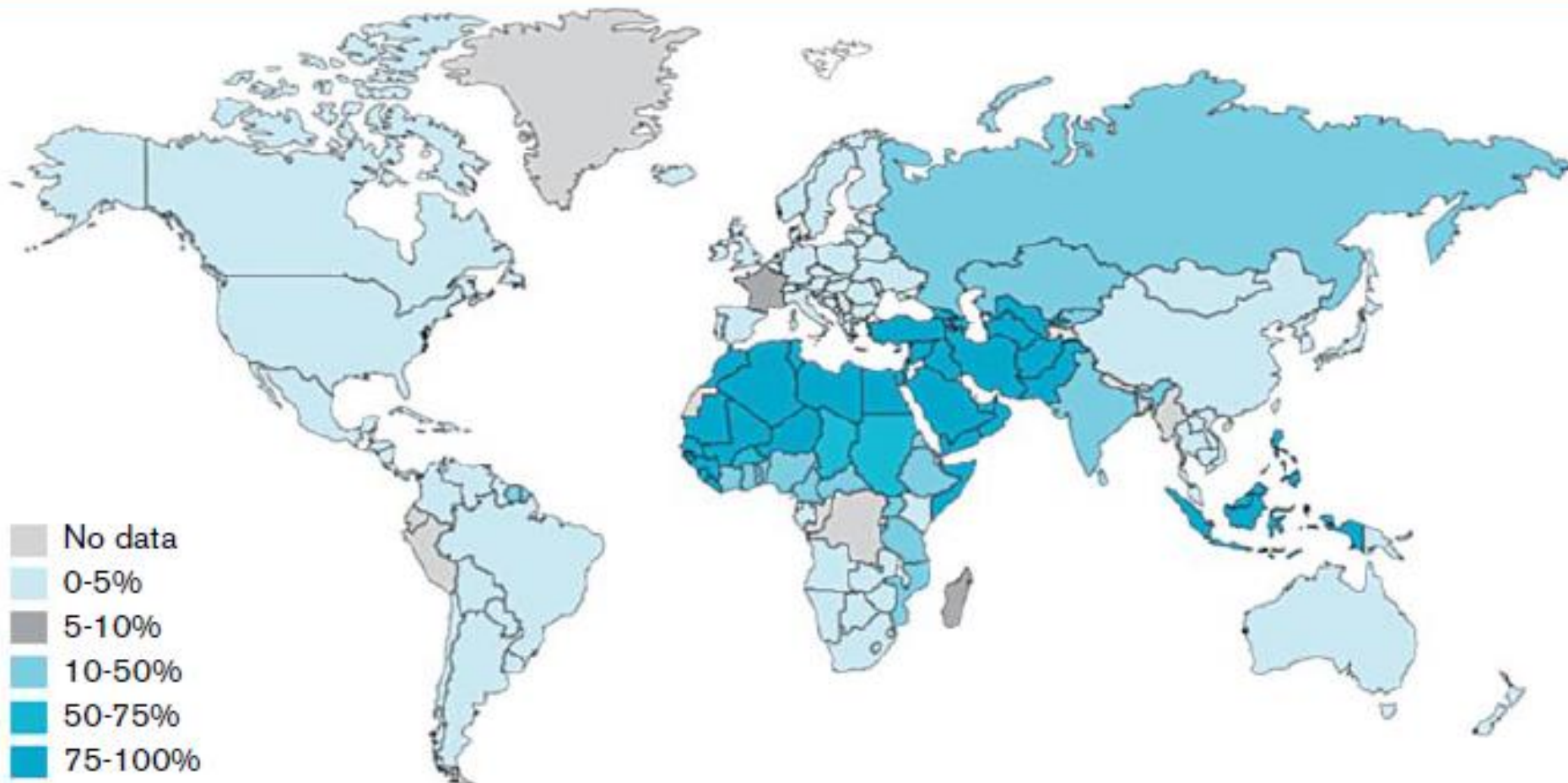

بازار های هدف تکافل

FIGURE 1: GEOGRAPHICAL SPREAD OF MUSLIMS AS A % OF TOTAL POPULATION

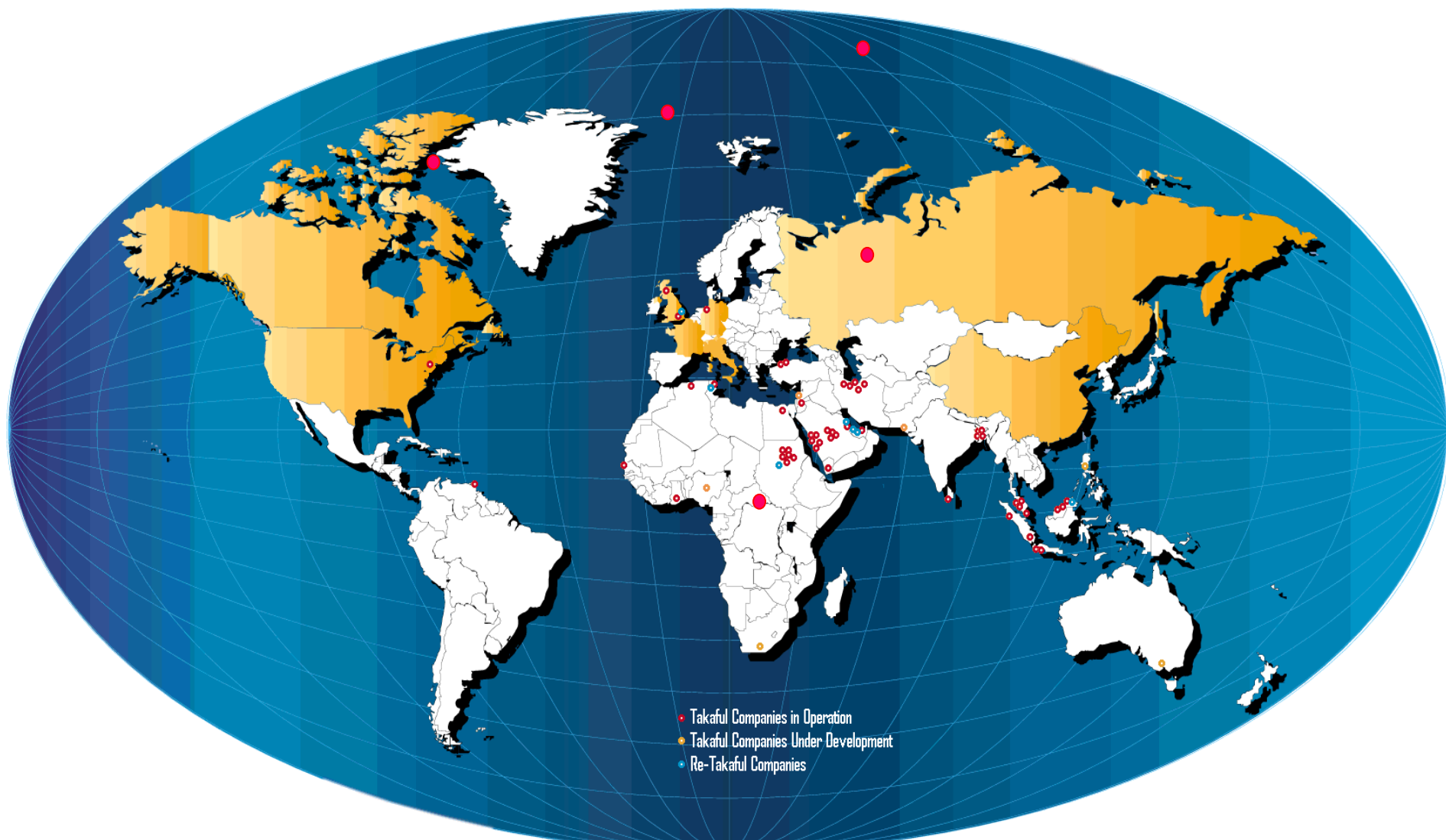

Sources: U.S. State Department, CIA WORLD FACTBOOK, Swiss Re Economic Research & Consulting

بازار های هدف تکافل

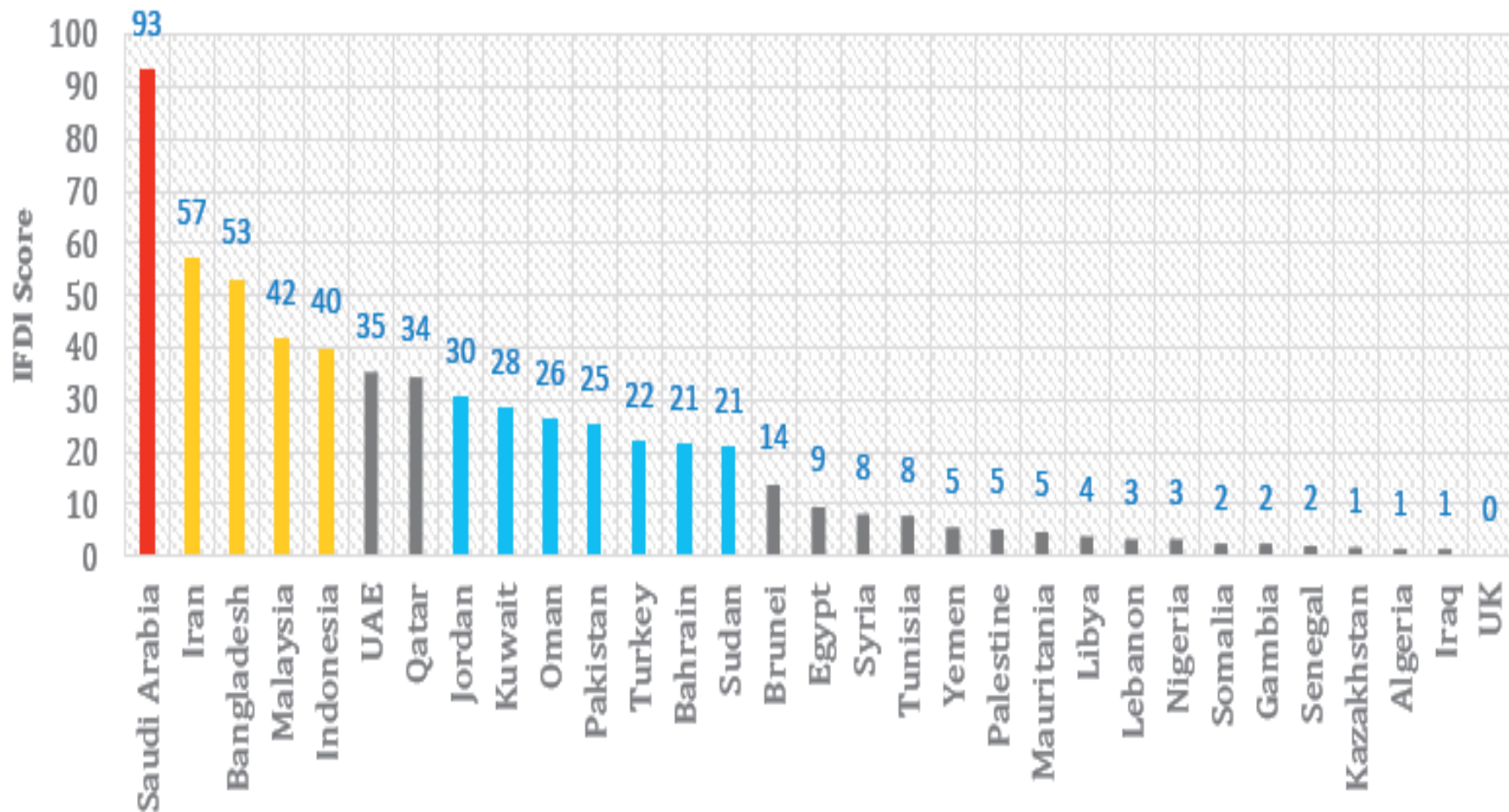
GLOBAL PRESENCE OF TAKAFUL

کشور های فعال در زمینه تکافل

FIGURE 1: TAKAFUL INDUSTRY DEVELOPMENT SCORE

عوامل اجرائی تکافل در نزدیک به ۶۰ کشور دنیای اسلام

- بیش از ۵۰۰ شرکت تکافل
- نزدیک به ۴۰ شرکت تکافل اتکائی

FIGURE 2: TAKAFUL PREMIUMS

(USD\$ MILLIONS)	2004	2005	2006	2007
GCC	770	1,238	1,579	2,046
SAUDI ARABIA	645	1,065	1,340	1,695
KUWAIT	54	83	90	124
UAE	31	42	65	109
QATAR	25	34	50	76
BAHRAIN	15	15	34	59
SOUTH EAST ASIA	474	544	692	951
MALAYSIA	343	412	534	797
INDONESIA	77	75	80	94
THAILAND	30	30	32	35
BRUNEI	24	27	30	35
AFRICA	121	181	215	317
LEVANT	14	17	21	32
INDIAN SUB-CONTINENT	5	8	11	18
TOTAL	1,384	1,988	2,518	3,364

Source: Takaful Re

شرکت های فعال در زمینه تکافل

Table 1.1 Top Takaful operators/Takaful windows globally by total assets

Name of <i>Takaful</i> operator	Country	Total assets (US\$ Mn, FYE 2015)
Bimeh Iran	Iran	\$3 988
The Company for Cooperative Insurance	KSA	\$3 083
Etiqa <i>Takaful</i> Berhad	Malaysia	\$3 053
Syarikat <i>Takaful</i> Malaysia	Malaysia	\$1 755
Bupa Arabia for Cooperative Insurance	KSA	\$1 640
The Mediterranean and Gulf Cooperative Insurance and Reinsurance Company	KSA	\$1 473
Islamic Arab Insurance Company (Salama)	EAU	\$915
Asia Insurance Co.	Iran	\$900
<i>Takaful</i> Ikhlas Sendirian Berhad	Malaysia	\$723
Bime Alborz	Iran	\$672

Source: ICD-Thomson Reuters Islamic Finance Development Report 2016.

عملکرد بازار تکافل

Table 1.4 Performance of the general and family Takaful industries

<i>Sector</i>	<i>Market share</i>	<i>Estimated revenues</i>	<i>Growth rate in 2015</i>
<i>General Takaful</i>	83%	US\$12.3 bn	17%
<i>Family Takaful</i>	17%	US\$2.6 bn	(1)%*
<i>Total Takaful</i>	100%	US\$14.9 bn	14%

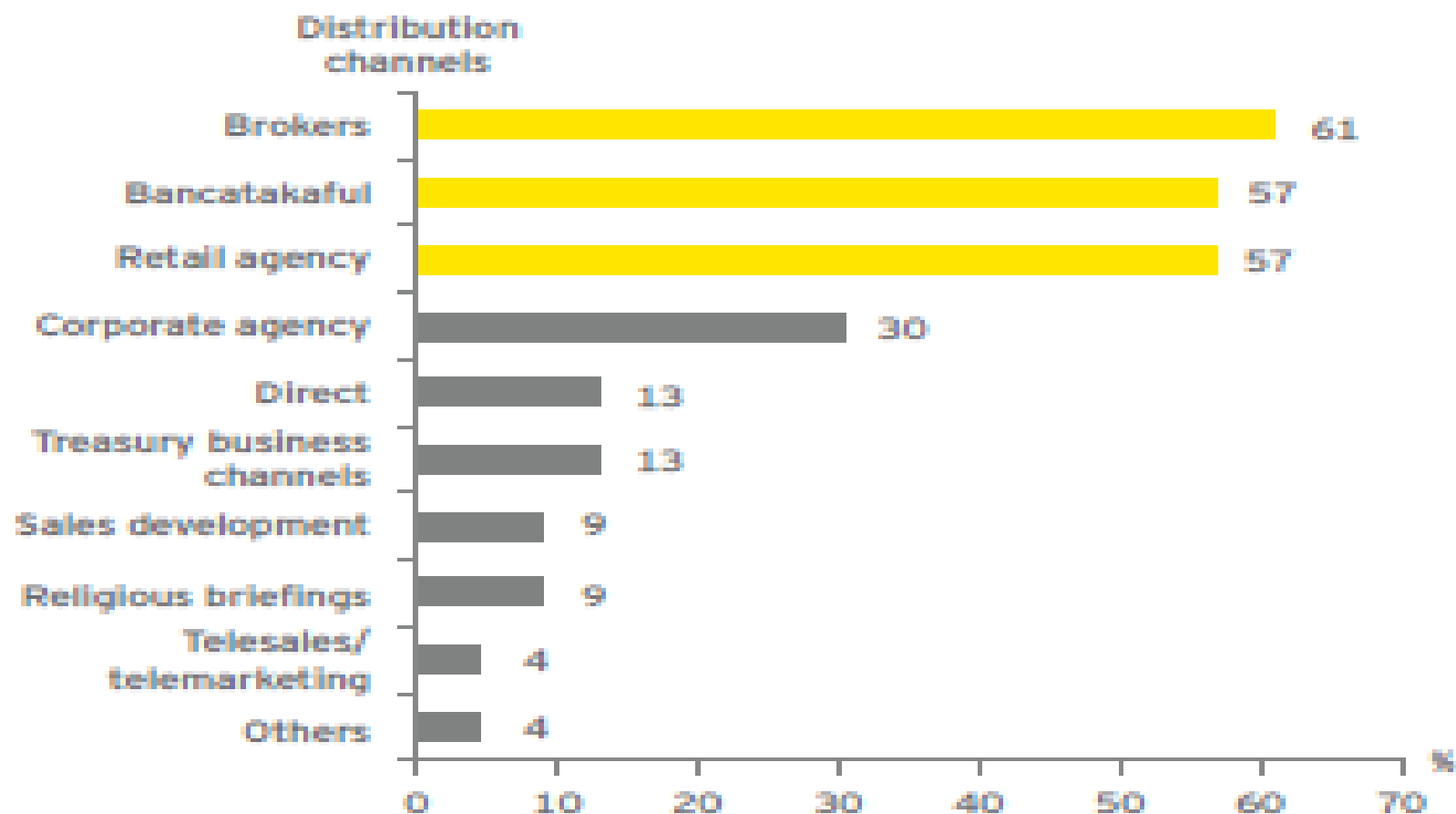
Note: * This is largely due to the effects of the depreciation of local currencies relative to the US dollar. In local currency terms, the family *Takaful* industries in most countries continue to exhibit positive growth rates.

Source: Milliman Research Report Global *Takaful* Report 2017.

کانال های توزیع تکافل

Chart 20: Top distribution channels

مکانیسم های مشارکتی تکافل

- با توافق و هماهنگی مشتریان
- تکافل مشترک با راهبری یک شرکت تکافلی
- تکافل مشترک با راهبری یک شرکت بیمه رایج
- تکافل مشترک برای رسیدگی به خسارات

بازار هدف بیمه های تکافل

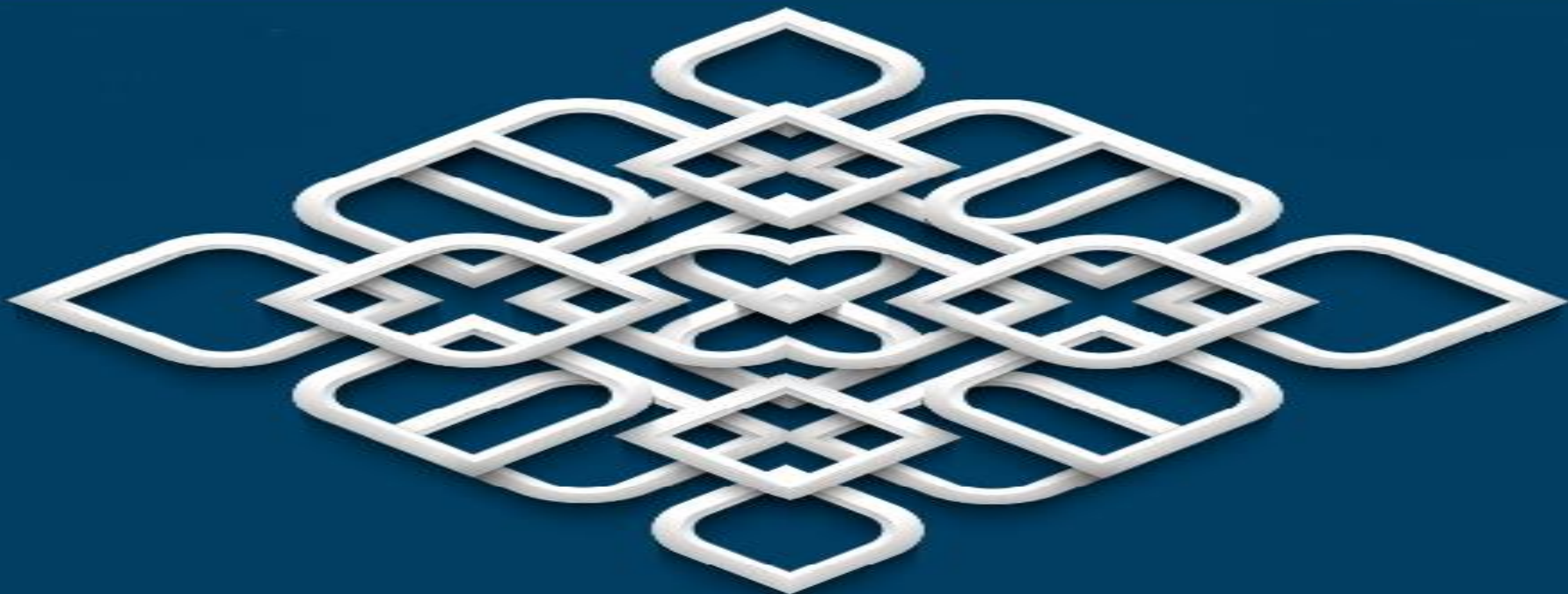
- افرادی که به دلایل اعتقادات مذهبی از بیمه های رایج استفاده نمی کنند (مانند اهل سنت).
- افرادی که به دنبال شفافیت، عدالت و انصاف بیشتری در قرارداد های بیمه ای خود هستند.
- افرادی که به دنبال محصولات و نظام های نوین بیمه گری و تقویت بازار بیمه ای جهان اسلام هستند.

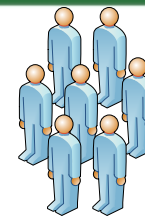

بیشترین پوشش های مورد نیاز در تکافل خرد

- بیمه های اعتباری
- بیمه های درمانی
- بیمه های بازنشستگی یا پس اندازی

حق مشارکت شرکت کنندگان

مشارکت کنندگان

صندوق مشارکت ها

حق مشارکت شرکت کنندگان

مشارکت کنندگان

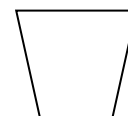
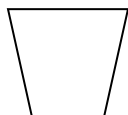
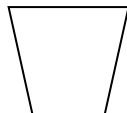
سرمایه گذاری بر اساس موازین شرعی

منافع حاصل از سرمایه گذاری
(بخشی از منافع به مضارب تعلق می
گیرد)

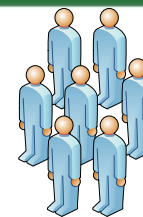

صندوق مشارکت ها

حق مشارکت شرکت کنندگان

مشارکت کنندگان

سرمایه گذاری بر اساس موازین شرعی

منافع حاصل از سرمایه گذاری
(بخشی از منافع به مضارب تعلق می گیرد)

صندوق مشارکت ها

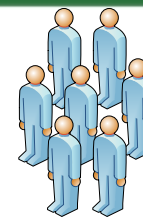
حق الوکاله

خسارات

هزینه های تکافل اتکائی

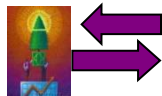

حق مشارکت شرکت کنندگان

مشارکت کنندگان

سرمایه گذاری بر اساس موازین شرعی

منافع حاصل از سرمایه گذاری
(بخشی از منافع به مضارب تعلق می گیرد)

صندوق مشارکت ها

حق الوکاله

خسارات

هزینه های تکافل اتکائی

حق مشارکت شرکت کنندگان

مشارکت کنندگان

سرمایه گذاری بر اساس موازین شرعی

منافع حاصل از سرمایه گذاری
(بخشی از منافع به مضارب تعلق می گیرد)

صندوق مشارکت ها

حق الوکاله، خسارت، هزینه های تکافل اتکائی

=
مازاد منافع

حق مشارکت شرکت کنندگان

مشارکت کنندگان

سرمایه گذاری بر اساس موازین شرعی

منافع حاصل از سرمایه گذاری
(بخشی از منافع به مضارب تعلق می گیرد)

صندوق مشارکت ها

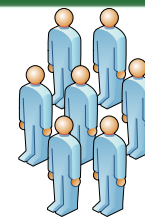
حق الوکاله، خسارت، هزینه های تکافل اتکائی

مازاد منافع

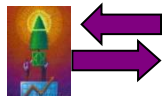

حق مشارکت شرکت کنندگان

مشارکت کنندگان

سرمایه گذاری بر اساس موازین شرعی

منافع حاصل از سرمایه گذاری
(بخشی از منافع به مضارب تعلق می گیرد)

صندوق مشارکت ها

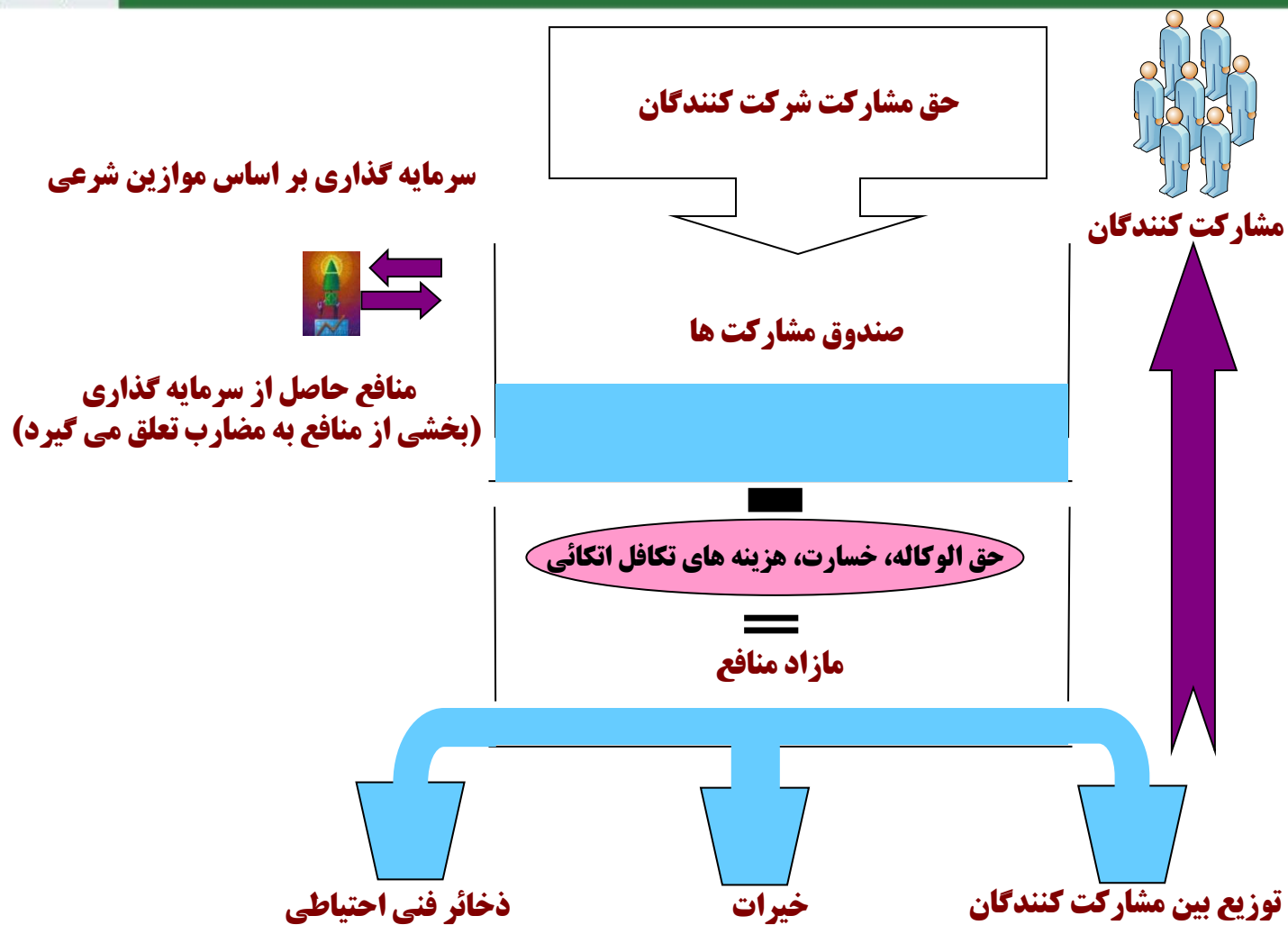
حق الوکاله، خسارت، هزینه های تکافل اتکائی

مازاد منافع

ذخائر فنی احتیاطی

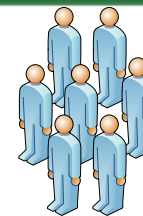
خیرات

توزیع بین مشارکت کنندگان

حق مشارکت شرکت کنندگان

مشارکت کنندگان

سرمایه گذاری بر اساس موازین شرعی

منافع حاصل از سرمایه گذاری
(بخشی از منافع به مضارب تعلق می گیرد)

صندوق مشارکت ها

حق الوکاله، خسارت، هزینه های تکافل اتکائی

مازاد منافع

ذخائر فنی احتیاطی

خیرات

توزیع بین مشارکت کنندگان

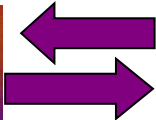
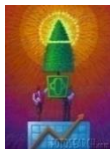

سرمایه گذاری بر اساس موازین شرعی

حق مشارکت شرکت کنندگان

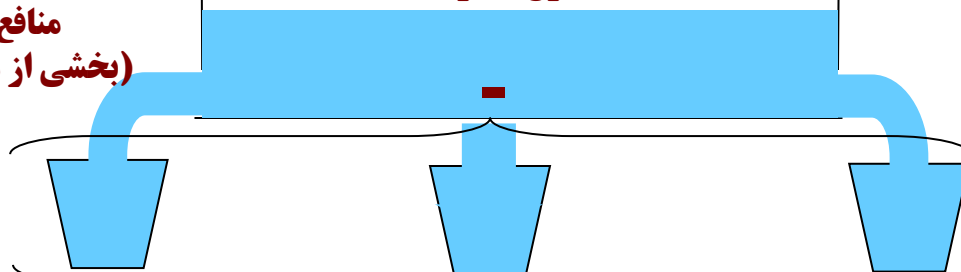

مشارکت کنندگان

صندوق مشارکت ها

منافع حاصل از سرمایه گذاری
(بخشی از منافع به مضارب تعلق می گیرد)

حق الوکاله

+

خسارات

+

هزینه های تکافل اتکائی

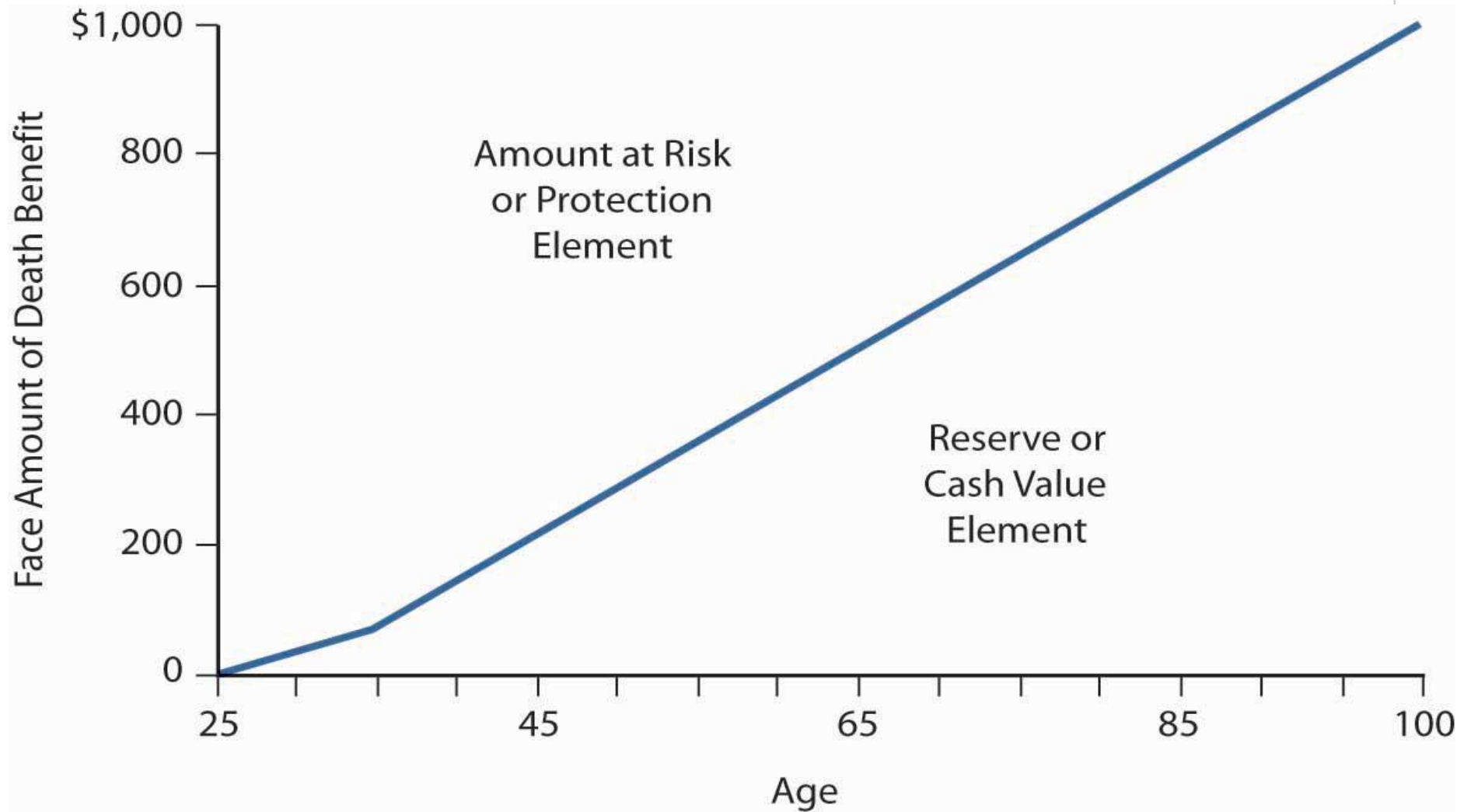
= مازاد منافع

ذخائر فنی احتیاطی

خیرات

توزیع بین مشارکت کنندگان

Face Value of
Policy

Total Premiums Paid

Net Amount at
Risk
(insurance
component)

Legal
Reserve
(cash value)

Age

You buy a level-
premium policy that
accumulates a cash
value that increases
the longer you pay
premiums.

At age 100, if you are still alive,
then the face amount of the
policy is paid to you.

انواع تکافل

انواع تکافل (ادامه)

تکافل نوعی از بیمه‌های اسلامی است که در ۲ دسته تکافل عمومی و خانواده ارائه می‌شود و اصول فنی و مدیریتی آن بسیار شبیه به بیمه‌های رایج و متداول بازار می‌باشد. اما از لحاظ ساختار اجرایی و سرمایه‌گذاری بر خلاف بیمه‌های متعارف در برخی کشورهای اسلامی که دارای سرمایه‌گذاری‌های مجاز به دلیل ساختار سکولار حکومتی در بخش‌های غیر منطبق با شریعت اسلامی می‌باشند، این بخش از عملیات این گونه بیمه‌ها به‌طور کامل منطبق با اصول شرعی و زیر نظر شورای فقهی انجام می‌گیرد.

از لحاظ ساختار اجرایی نیز تفاوت‌های آشکاری در این شیوه بیمه‌گری وجود دارد و در نهایت منتفع اصلی در عملیات اقتصادی و بیمه‌گری این شرکت‌ها به جای سهامداران برخلاف بیمه‌های بازرگانی کنونی، در حقیقت بیمه‌گذاران می‌باشند. نقاط تمایز محصولات بیمه‌ای تکافل شامل: مدیریت ریسک‌ها به صورت انفرادی و با دقت بالا بر اساس مخاطرات تفکیکی، تنوع بالای طرح‌های بیمه‌ای ارائه شده، سهامداری بیمه‌گذاران بر صنعت به صورت مجازی و به بیانی ساده‌تر ارائه پوشش‌های بیمه‌ای در رشته‌های غیر زندگی بر اساس ساختار بیمه‌های زندگی پس‌اندازی است.

حیطه های اصلی فعالیت بازار تکافل

- تکافل خرد
- تکافل بانکی
- تکافل مشترک
- تکافل اتکائی

انواع تکافل (ادامه)

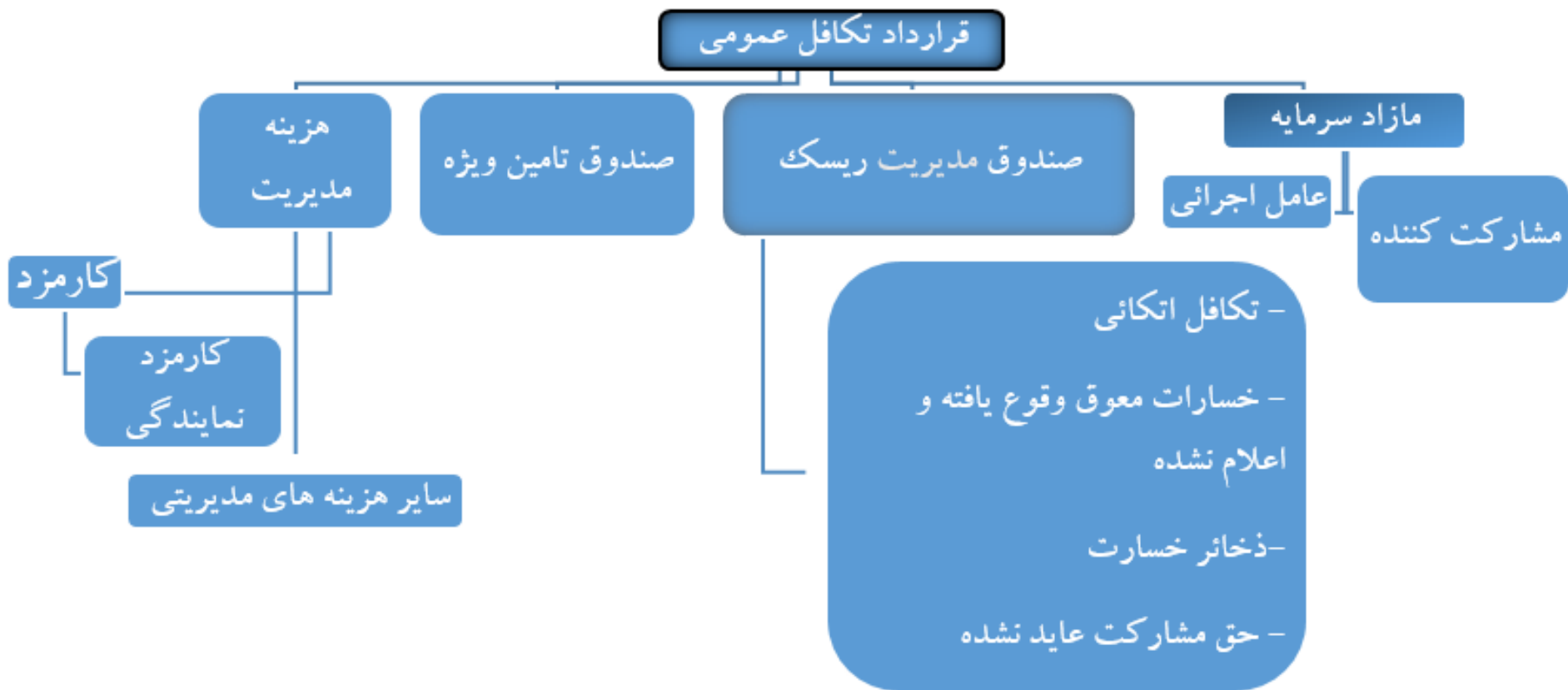
شکل ۲-۲- ساختار فنی تکافل اتکایی

انواع تکافل

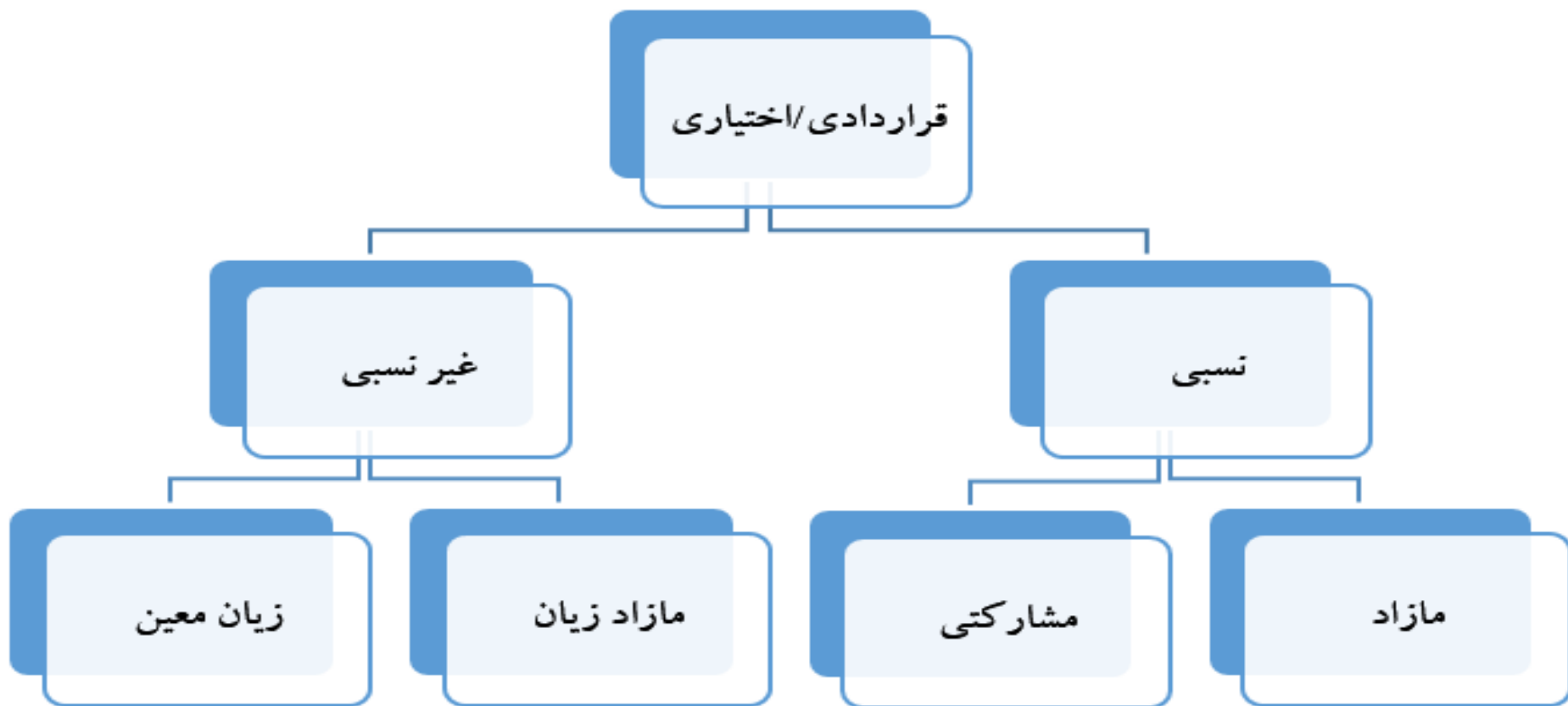
شکل ۱-۴- ساختار قرارداد تکافل عمومی

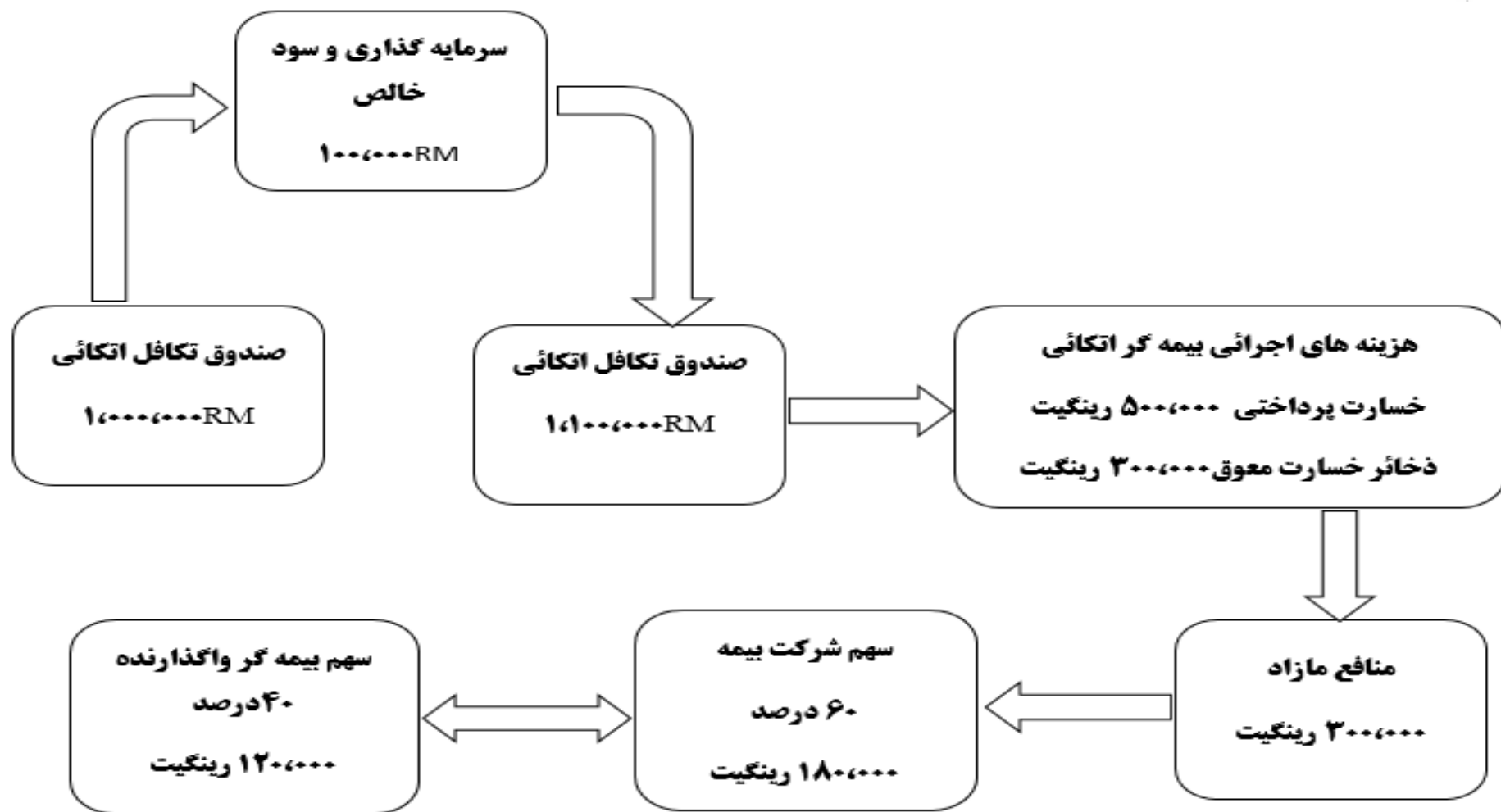

انواع تکافل

شکل ۱-۲- ساختار تکافل اتکایی

کل حق بیمه ۱،۳۷۹ ریگیت

صندوق تکافل خاقواده ۱۰۰۰۰ ریگیت

۳۷۹ ریگیت هر برنامه تکافل خاقواده کارسازي و مطابق با اصول شريعت اسلامي توسط شرکت تکافل معيريت خواهد شد.

% ۲/۲

% ۹۷/۸

حساب ویژه شخصي (PSA) ۲۲ ریگیت

حساب شخصي (PA) ۹۷۸ ریگیت

موجودی کل صندوق تکافل خاقواده ۱۰۰۰۰ ریگیت

سود سرمایه گذاری

$V \cdot RM$

$V \cdot \%$

$۳ \cdot \%$

بیمه گذاران

۴۹ ریگیت

شرکت بیمه

۲۱ ریگیت

شرایط پرداخت منافع

PSA

+ ۲۲ ریگیت

۱/۰۸ ریگیت

% ۲/۲

۲۲ / ۰۸ ریگیت

% ۹۷/۸

PA

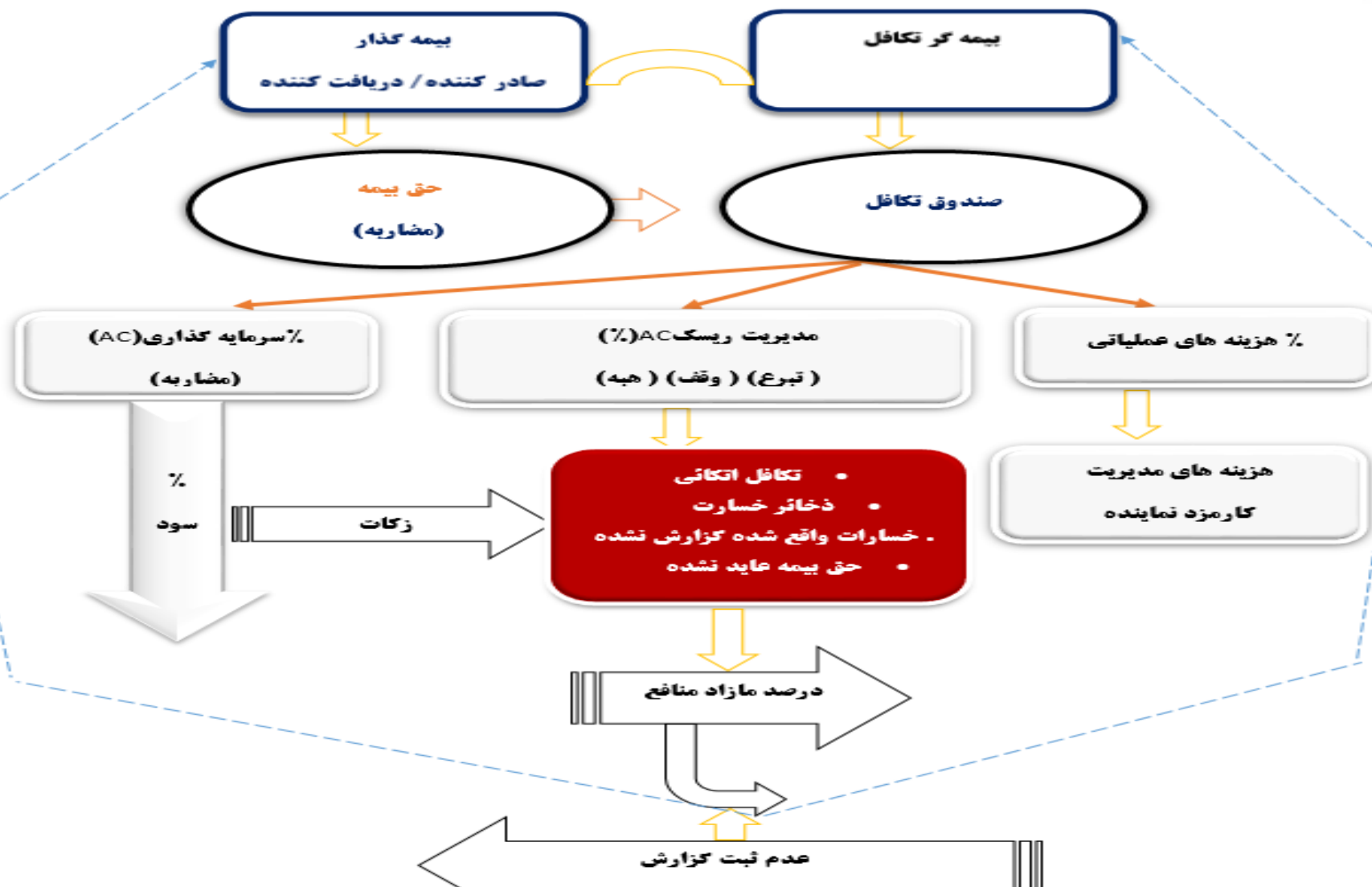
+ ۹۷۸ ریگیت

۴۷/۹۲ ریگیت

۱۰۲۵/۹۲ ریگیت

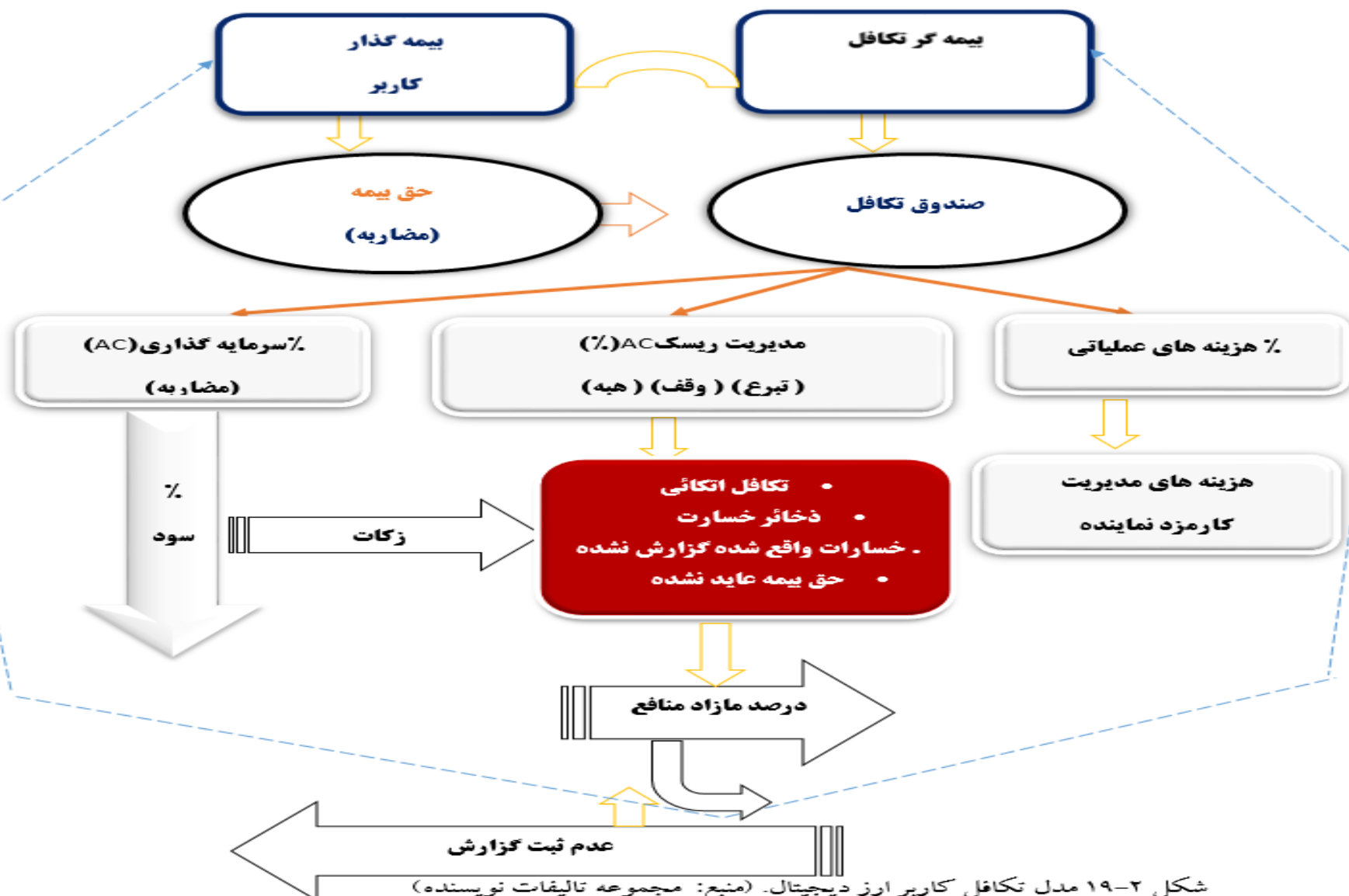

تکافل ارز دیجیتال

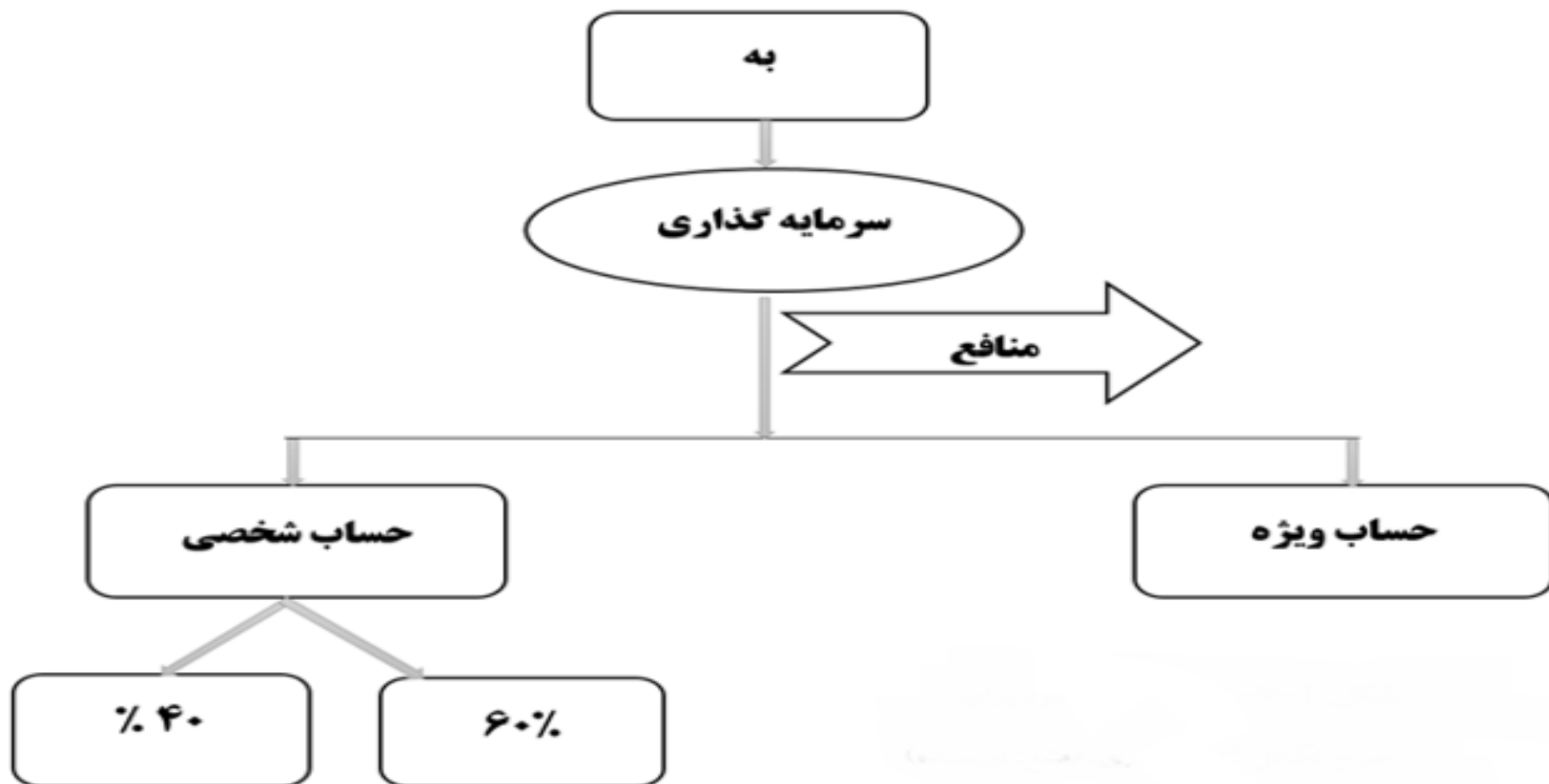

تکافل ارز دیجیتال

شکل ۱-۷- توزیع نسبت سود برای طرح تکافل آتش سوزی

شکل ۱-۹- طرح تکافل سلامت

تکافل کارگران خارجی

این طرح در زیر گروه تکافل عمومی قرار داشته و بر پایه اصل مضاربه با نسبت تقسیم منافع به میزان ۵۰ به ۵۰ طراحی شده است. به عبارت دیگر در زمان سررسید بیمه‌نامه، اگر بیمه‌شده هیچ‌گونه منافی دریافت نکرده و ادعای خسارتی را نیز نداشته باشد. تنها ۵۰ درصد از کل حق بیمه های پرداختی را دریافت نموده و ۵۰ درصد مابقی به بیمه‌گر تعلق خواهد گرفت.

چارچوب قرارداد

این قرارداد متشکل از ۳ طرف است: شرکت بیمه گر تکافل، کارفرما و کارگر خارجی، نماینده ای نیز درگیر قرارداد می باشد تا اطمینان حاصل شود که روند تکافل به خوبی اجرا می شود.

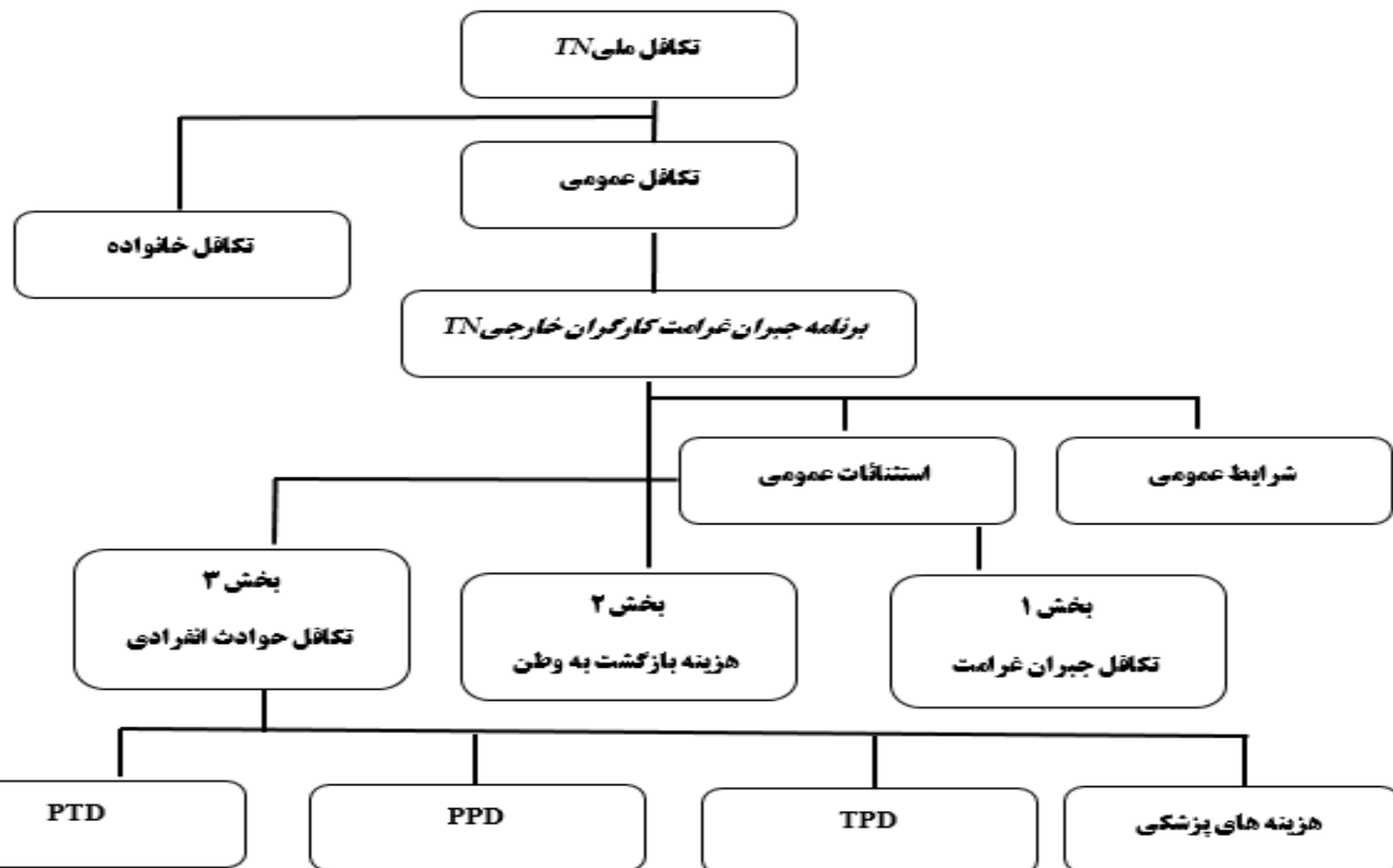
- شرکت تکافل به عنوان بیمه گر ارائه دهنده پوشش ها، انجام وظیفه می کند.
- کارفرما به عنوان بیمه گذار عمل نموده و موظف به پرداخت حق بیمه ای به میزان ۷۲ رینگیت به صورت ماهانه برای هر کارگر خارجی است.
- کارگر خارجی به عنوان بیمه شده قرار داد، پوشش ارائه شده را دریافت می کند.
- نماینده به عنوان واسطه ای عمل می کند که از طرف بیمه گر تعیین شده و نه تنها بر اساس قرارداد قانونی منعقد شده بلکه بر اساس قرارداد وکالت انجام وظیفه می کند.

جدول ۱-۲۸- چشم انداز منطقی قرارداد

منافع	حق بیمه	غرامت
بخش ۱	۷۲ رینگیت	کل مبلغی که کارفرما باید بپردازد به علاوه ۷,۰۰۰ رینگیت در صورت فوت بیمه شده
بخش ۲	۷۲ رینگیت	کمتر یا مساوی ۴,۸۰۰ رینگیت
بخش ۳	۷۲ رینگیت	PTD: کمتر یا مساوی ۲۳,۰۰۰ رینگیت PPD: تابع قانون TPD: تابع قانون هزینه های پزشکی: تابع قانون

اساس جبران خسارت

مبانی نظری دیه

مرگ ناگهانی

صدمات جانی و یا از
کارافتادگی دائمی

غرامت برای تمام و یا بخشی از دیه کامل

جبران غرامت برای بر حسب میزان و شدت

جراحات وارده

قابل پرداخت توسط

در تعهد والدین
(عقیله)

بیمه گر تکافل

یک جایگزین

مبانی نظری ضمان

عدم النفع

هزینه های
پزشکی

دیگر هزینه
های منطقی

مشارکت حسب
مورد

از تاریخ
حادثه تا
تاریخ صدور
رای محاسبه
می شود

از تاریخ
حادثه تا
تاریخ صدور
رای

شامل هزینه
های ناشی
از حوادث

مشارکتها
ممکن
است
صرفا
برای
زیان دید
گان
ناشی از
حوادث
مصرف
شود

هزینه های پزشکی آتی از تاریخ صدور
رای تا بهبودی کامل

پرداخت دیه کامل و غرامات
ناشی از ارکارافتادگی دائمی

مدیریت ریسک تکافل

FLOW CHART OF RISK MANAGEMENT IN *TAKĀFUL*

Identifying Risk in *Takāful*:

- Underwriting Risk
- Operational Risk
- Credit Risk
- Liquidity Risk
- Market Risk

Managing Risk:

- Underwriting Risk Management
- Operational Risk Management
- Credit Risk Management
- Liquidity Risk Management
- Market Risk Management

Enhancing Risk Management Culture in *Takāful* industry:

- Review of *Takāful* risks reports
- Review of Stress testing and Value at Risk (VaR) reports
- Implementing internal control and corporate governance systems
- Follow-up on internal control and corporate governance

مدیریت ریسک تکافل

Table 1.3 Takaful response to the five key areas of risk

Areas of risk	Takaful response
<i>Strategic risks</i>	
– Reputation	– Association with innovation in Islamic services
– Investor Support	– None
– Brand Name Position	– None
– Customer Support/Access/Convenience	– Customer identifies with Islamic finance, ownership and builds loyalty
<i>Hazard-asset risks</i>	
– Physical Damage	– Property – General <i>Takaful</i>
– Liabilities/Casualty	– Liability – General <i>Takaful</i>
– Business Interruption	– None
– Asset Quality– Residual Value Risk	– None [could design a “put” option as residual value insurance]
–Term – Useful Life	– None

مدیریت ریسک تکافل

Financing/market risks

– Interest Rates – Cost of Funds	– None
– FX– Currency Risk	– None
– Credit Quality – Payment Risk	– Loan Repayment Guaranty <i>Takaful</i> cover
– Risk–Reward Ratio (ROI)	– None
– Political Risks	– IDB <i>Takaful</i> cover for Commodity trading
– Penalties for Default Operations Risks	– None

Operations risks

– Performance Risks – Unwinding the deal	– None
– Security Risk/ Collateral	– Loan Repayment Guaranty <i>Takaful</i> Cover
– Ownership Risk – Perfection of title	– None [could design Title insurance]
– Servicing Risk – timely Repayments	– None
– Employee Skills	– Keyman <i>Takaful</i> cover
– Employee Retention	– Group Retirement/Pension <i>Takaful</i> Plan
– Employee Productivity	– Group Retirement/Pension <i>Takaful</i> Plan

Compliance risks

– Overall <i>Shari'ah</i> compliance with Holy <i>Qur'an</i> and <i>Sunnah</i>	– <i>Takaful</i> is <i>Shari'ah</i> approved
– Choice of Contract	– <i>Takaful</i> fully compatible with Islamic Financing [Bank Aljazira uses Al Wakala Contract]
– Source of Funds	– None

مدیریت ریسک تکافل

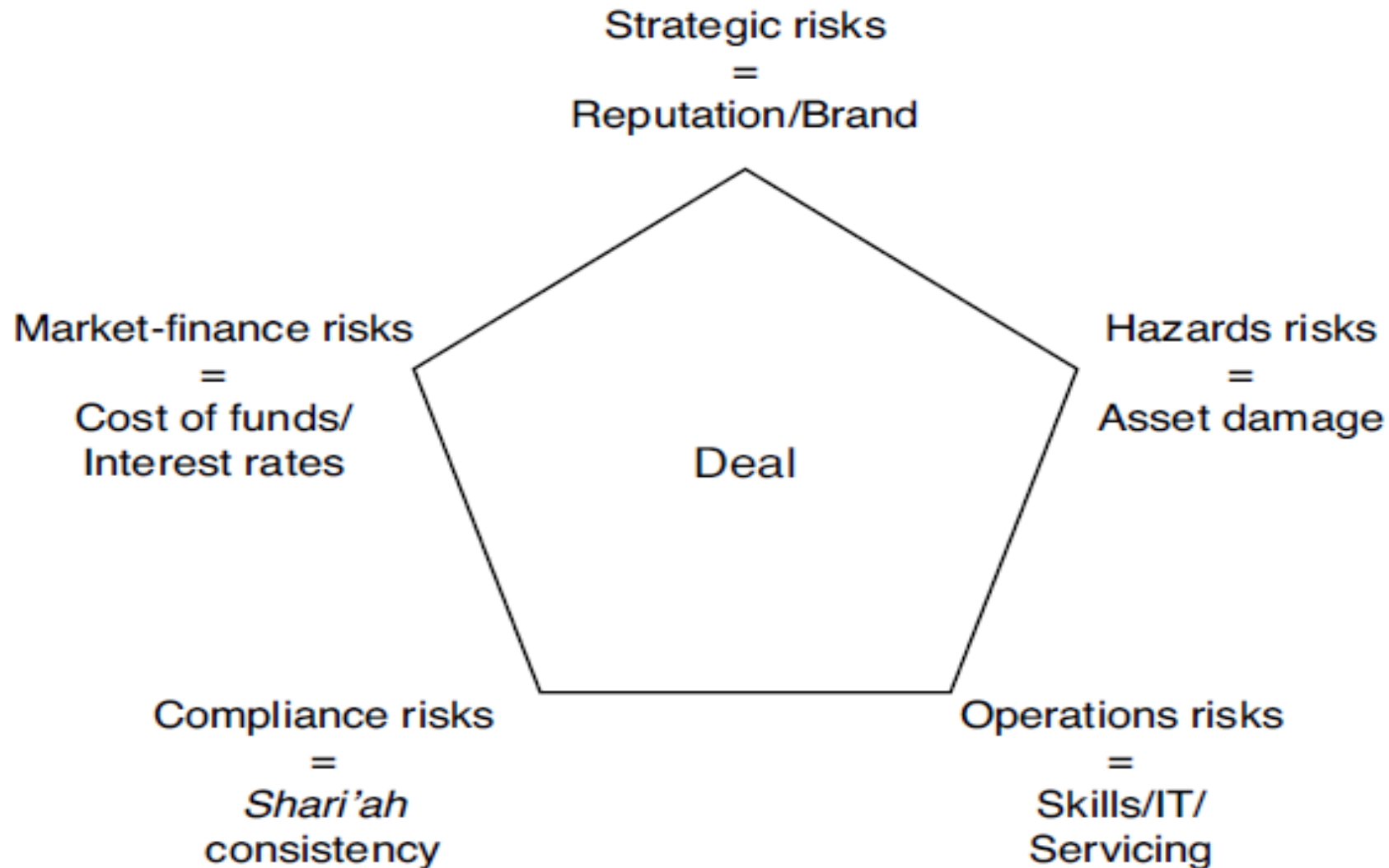

Figure 1.3 Risks of asset financing

مدیریت ریسک تکافل

Understanding the pillars of Takaful

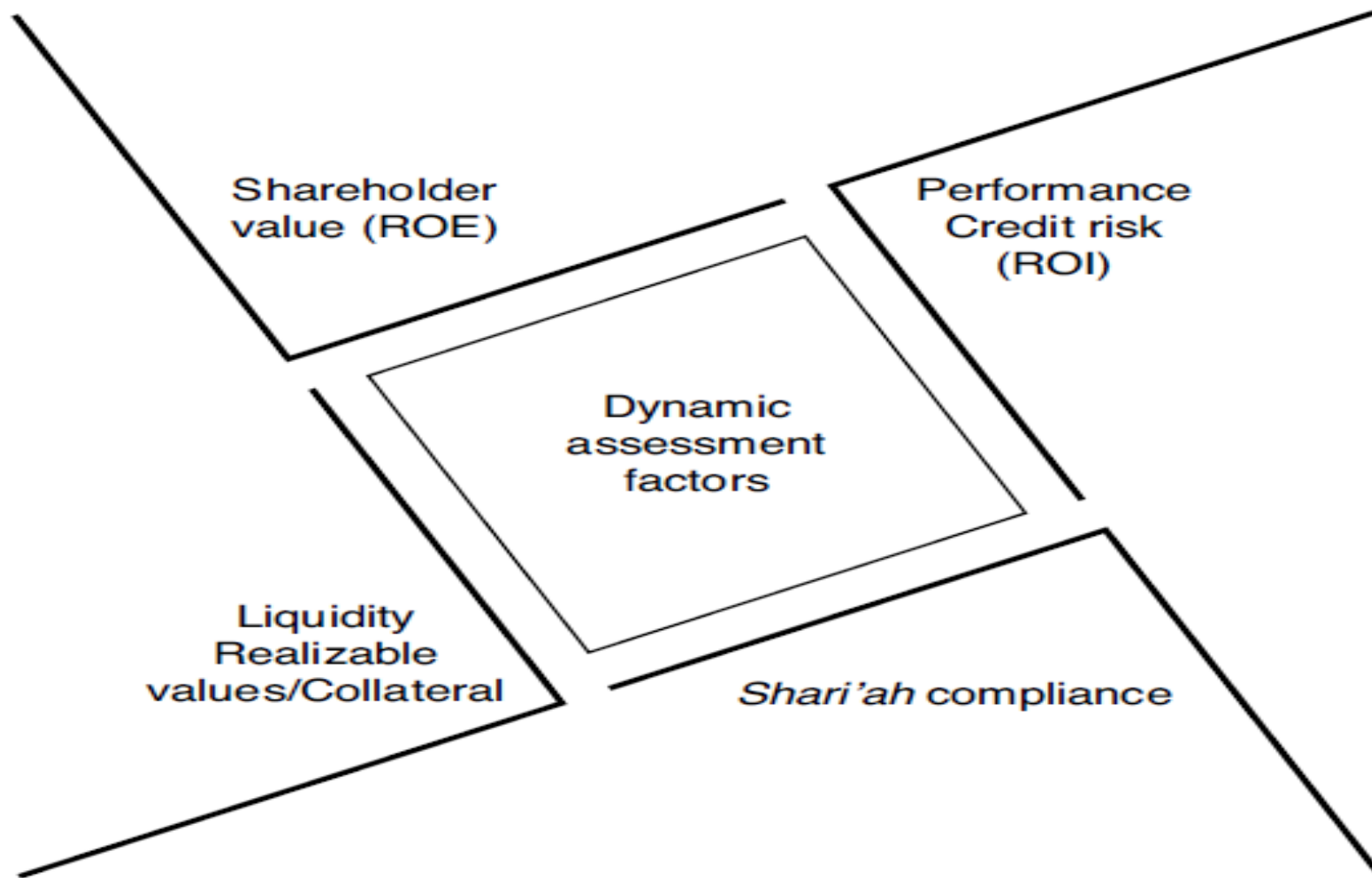

Figure 1.2 Spectrum of enterprise risks

مدیریت ریسک تکافل

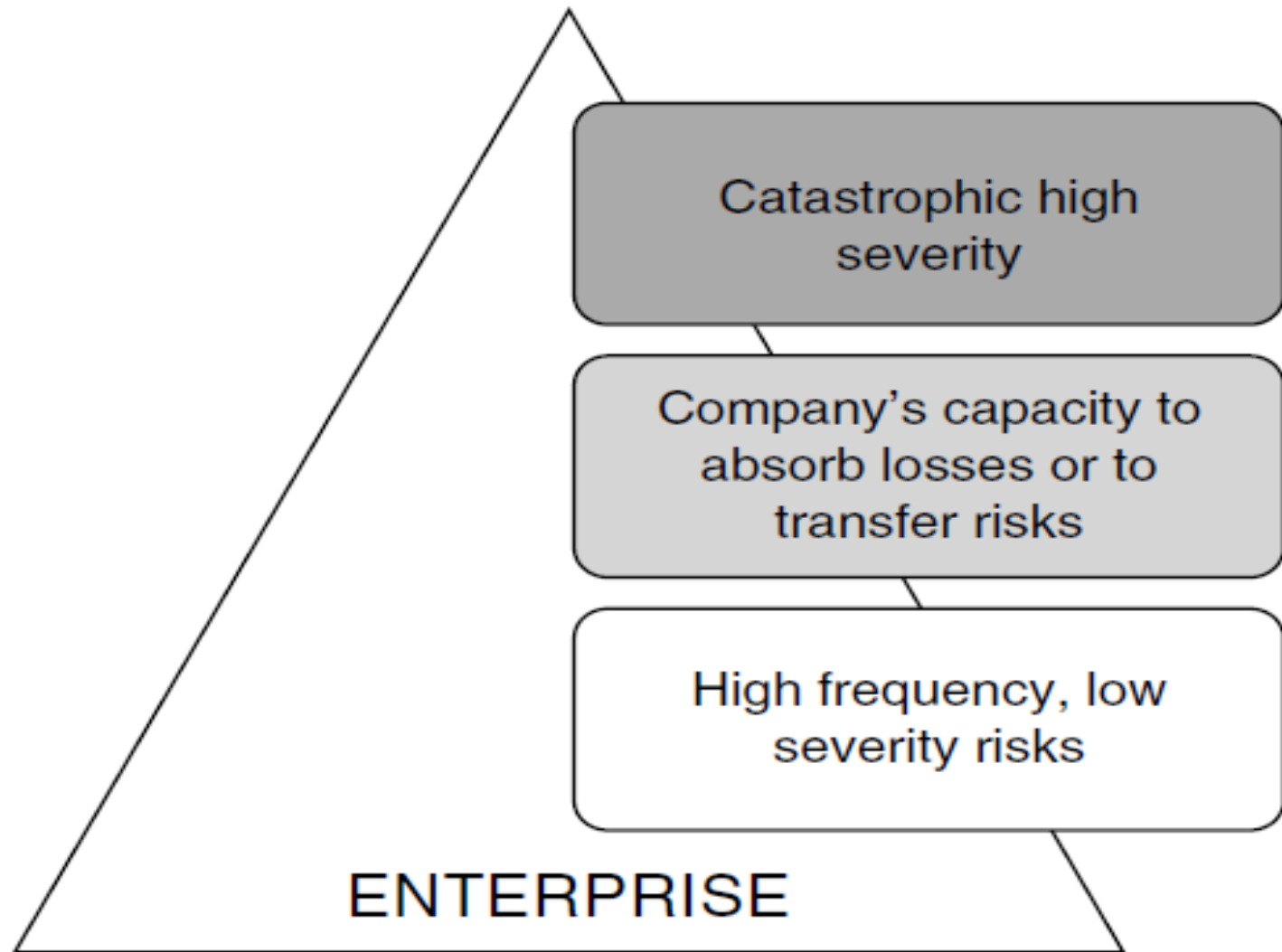

Figure 1.1 Prism of enterprise risks

چارچوب قانون گذاری تکافل

SELF-REGULATING BODIES AND TAKAFUL GROUPS

AAOIFI: Accounting and Auditing Organisation for Islamic Financial Institutions

This is based in Bahrain and is an autonomous nonprofit corporate body. It is responsible for developing accounting, auditing, ethics, governance, and Shariah standards for the international Islamic finance industry (i.e., Islamic banks and financial institutions). It is supported by over 160 institutional members from around 40 countries.

GTG: Global Takaful Group

This is a network of Takaful operators with over 40 members from Asia and the Middle East. It is a forum where operators exchange ideas and converge on solutions for the betterment of the industry. It is headquartered in Labuan, Malaysia. This group was formerly ASEAN Takaful Group.

International Islamic Fiqh Academy

This is a theological centre for studying Islamic jurisprudence and is based in Jeddah, Saudi Arabia. It is a subsidiary of OIC and its main objective is to study contemporary issues and provide guidance from a Shariah perspective.

IFSB: Islamic Financial Services Board

This is based in Kuala Lumpur, Malaysia, and was formed in 2002. It serves as an international standard-setting body of regulatory and supervisory agencies with interests in ensuring the soundness and stability of the Islamic financial services industry globally. There are over 185 members including 43 regulatory and supervisory authorities as well as IMF, World Bank, Asian Development Bank, Islamic Development Bank, and other market players.

OIC: Organisation of the Islamic Conference

This is an inter-governmental organisation representing the interests of all 57 Islamic countries. It is based in Jeddah, Saudi Arabia, and has a permanent delegation to the United Nations.

چارچوب قانون گذاری تکافل

Regulatory Requirements for Takaful ...

Shariah compliance in all aspects

Shariah compliance in all aspects	Governance		- Duties & responsibilities of board of directors, senior management, appointed actuary & external auditor - Minimum expectation for TO on outsourcing of takaful activities, functions or processes	- Duties & responsibilities of the Shariah Advisory Council & Shariah Committee - Fiduciary duties of takaful operator (TO) - Stature of participants in takaful
	Prudential	Assets, Investments & Liabilities	- Diversification rules, basis for valuation & safekeeping of assets - Investment limit permissible - Determination & provisioning of liability	- Invest in Shariah-compliant instruments - Management of takaful fund - Accounting treatments
		Solvency	- Capital adequacy based on risk profiles - Stress test process that commensurate to nature, complexity & sophistication of the business	Qard to rectify deficit in takaful fund
		Product Requirements	Sound risk management practices in developing, managing & controlling product risk	- Shariah endorsement on product - Fees, charges & surplus distribution
	Reporting, market conduct & market protection		- Disclosure & presentation of reports & statements - Minimum standard on product transparency & disclosures	- Separation of funds - Disclosure on aqad, fees, profit sharing ratio

چارچوب قانون گذاری تکافل

Objectives

The objectives of the Guidelines are as follows:

- a) To enhance the operational efficiency of the takaful business;
- b) To build healthy takaful funds which are sustainable;
- c) To safeguard the interests of participants; and
- d) To promote uniformity in takaful business practices.

چارچوب قانون گذاری تکافل

Guiding Principles

The Guidelines is formulated based on the following principles:-

a) **Principle 1:**

Ensure uniformity with Shariah principles and consistency with the essential features of takaful;

b) **Principle 2:**

Promote prudent management of the takaful funds to enhance the funds financial resilience;

c) **Principle 3:**

Promote fairness and transparency to protect the interests of participants;

d) **Principle 4:**

Ensure appropriateness of fees and charges imposed on the participants and takaful funds; and

e) **Principle 5:**

Instil good governance and risk management practices.

چالش های تکافل در جهان اسلام

- نداشتن اولویت در صنعت مالی اسلامی
- فقدان مدل های همگن در طرح های تکافل و عدم اتفاق آراء بین فقهای اسلامی در خصوص انواع این طرح ها
- محدودیت های ظرفیت نگهداری ریسک
- درآمدهای محدود سرمایه گذاری
- محدودیت های مربوط به کمبود منابع انسانی متخصص و فقهای خبره در این زمینه

نتیجه گیری

ساختار تکافل مبتنی بر مدیریت مستقل صندوق های ریسک
مبتنی بر ساختار تضمینی سرمایه گذاری بر اساس مضاربه در
چارچوب زمانی کوتاه مدت بر اساس همکاری متقابل و مشارکت
دوجانبه است که منافع مجری قرار داد صرفا بر اساس حق العمل
تعیین می شود و منافع سرمایه گذاری نیز بین ضارب و راس المال
تقسیم می شود.

قوانین و مقررات مورد نیاز در استقرار تکافل در ایران

- اجازه تاسیس صندوق های مستقل تکافل خانواده، عمومی و اتکائی توسط شرکت های بیمه اسلامی کنونی توسط شورایعالی بیمه
- تدوین آئین نامه نحوه مدیریت و سرمایه گذاری وجوه مشارکت صندوق
- تسری سایر آئین نامه های کنونی شورایعالی بیمه به صندوق های تکافل
- معرفی طرح های نوین تکافل مبتنی بر الگوهای بین المللی به صنعت بیمه
- تعیین بانک شورای فقهی برای انتخاب صندوق های تکافل

با سپاسی از شما

